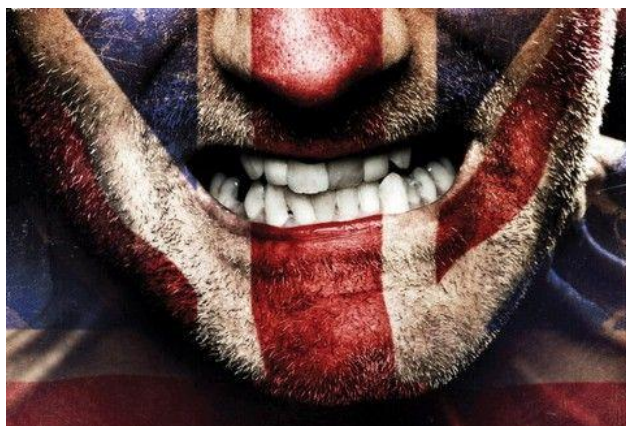

Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας

Χουλιγκανισμός – βία: Ιδεολογία ή απλός τρόπος έκφρασης;

Μαθητική ομάδα :

ΓΑΒΡΙΕΛΑΤΟΣ ΑΡΙΣΤΟΣ
ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΔΡΙΜΑΛΑ ΑΡΕΤΗ
ΚΑΒΟΥΡΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ ΑΛΕΞΙΑ
ΛΥΜΠΕΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΑΚΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΠΙΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΜΠΟΥΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΝΙΦΟΡΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ
ΝΤΙΜΟΦΤΕ ΓΚΑΠΡΙΕΛ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΟΛΥΔΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΙΕΧΟΤΑ ΣΙΜΟΝ ΦΩΤΙΟΣ
ΣΚΡΕΛΛΙ ΑΡΙΑΝ
ΤΑΠΕΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΑΦΑΝΙ ΝΤΕΝΙΣ

Υπεύθυνος καθηγητής

Κόντος Οδυσσέας

ΠΕ 12.04

Σχολικό έτος 2014-15

Πρόλογος

«26 Οκτωβρίου του 1986. Ημέρα Κυριακή, ανήμερα του Αγίου Δημητρίου και ολόκληρος ο Θεσσαλικός κάμπος, βρίσκεται στο πόδι, εξαιτίας του μεγάλου ντέρμπι μεταξύ της Λάρισας και του ΠΑΟΚ, των δύο μεγάλων ομάδων της επαρχίας που διεκδικούν με αξιώσεις το πρωτάθλημα.

Ο Χαράλαμπος Μπλιώνας, ένας 29χρόνος καθηγητής της ΣΕΛΕΤΕ που εργάζεται και ζει στην Αθήνα, έχοντας επισκεφτεί το χωριό του, ξεκινά για τη Λάρισα, ώστε να επιβιβαστεί στο ΚΤΕΛ με προορισμό την Αθήνα. Το ταξί στο οποίο επιβαίνει όμως, θα καθυστερήσει με αποτέλεσμα ο νεαρός επαρχιώτης να χάσει - για 5 λεπτά - το λεωφορείο. Το επόμενο δρομολόγιο είναι προγραμματισμένο για το απόγευμα, οπότε ο άτυχος άνδρας ρωτάει τους υπεύθυνους του σταθμού, τι θα μπορούσε να κάνει για να «σκοτώσει».. την ώρα του. Κάποιος τον συμβουλεύει: « έχει ωραίο ματς στο Αλκαζάρ σήμερα. Καλό καιρό κάνει, θα περάσεις ευχάριστα την ώρα σου». Στην αρχή είναι διστακτικός, μιας και δεν έχει πατήσει ποτέ του πόδι σε γήπεδο. Αλλά μετά το ξανασκέφτεται και παίρνει την απόφαση να πάει. « Όλα μια εμπειρία είναι σε αυτή τη ζωή. Ας πάω να δω πως είναι» συλλογίζεται.

Έτσι, βρίσκεται στη Θύρα 1 του γηπέδου Αλκαζάρ, αντί για το κάθισμα του λεωφορείου. Η συγκεκριμένη θύρα, θεωρείται ως η πιο ήσυχη γωνιά του γηπέδου, γεγονός που έκανε τον Μπλιώνα να επιλέξει να καθίσει εκεί, φοβούμενος τυχόν επεισόδια ανάμεσα στους οπαδούς των γηπεδούχων και των φιλοξενουμένων.

Η ώρα περνάει, και στην κερκίδα τα υβριστικά συνθήματα μεταξύ των οπαδών των δύο ομάδων, δίνουν και παίρνουν. Στο γήπεδο υπάρχει μεγάλη ένταση και 45 λεπτά περίπου πριν την σέντρα, από την πλευρά των οπαδών του Δικεφάλου, που είχαν πάρει θέσεις στο πέταλο δεξιά από τα επίσημα, ρίχνονται τρεις φωτοβολίδες προς την πλευρά των οπαδών των «βυσσινί». Οι δύο από αυτές πέφτουν στο έδαφος, ωστόσο η τρίτη -λες και την έσπρωξε κάποιο αόρατο χέρι- διαγράφει μια περίεργη τροχιά. Ο κόσμος όλος παρακολουθεί με αμνηχανία ένα φλεγόμενο βέλος, να διασχίζει μια απόσταση περίπου 100 μέτρων – σχεδόν όλο το γήπεδο – και εν συνεχεία να χτυπάει στα κάγκελα της θύρας. Το θανατηφόρο βλήμα εξοστρακίζεται και αλλάζει πορεία, για να καρφωθεί στον λαιμό του ανήμπορου ν' αντιδράσει Μπλιώνα».

(Πηγή : <http://www.e-soccer.gr/afieromata/prosopikotites/item/5074-charalabos-blionas-to-pto-thima-tis-vias>)

Αν και το γεγονός προέρχεται από ατύχημα, ο Χαράλαμπος Μπλιώνας είναι το πρώτο επίσημο θύμα της ποδοσφαιρικής βίας στην Ελλάδα. Ακολουθούν πολλά μοιραία γεγονότα, είτε από ατύχημα είτε από δολοφονικές ενέργειες. Σε κάθε περίπτωση, σε μια συνεχόμενη μάχη όπου νικητής και ηττημένος θα έπρεπε να υπάρχει μόνο στο σκορ ενός αγώνα, ο φόρος του αίματος είναι τόσο μεγάλος, ώστε το πιο δημοφιλές άθλημα του κόσμου, το ποδόσφαιρο να αποτελεί πεδίο έκφρασης μιας πάγιας και κάθε μορφής αντιπαλότητας, διαμάχης, εκδήλωσης συμπεριφορών, χαρακτήρων αλλά και συμφερόντων κάθε μορφής.

Αγγίζοντας αυτό το μακροχρόνιο πρόβλημα, η εργασία αυτή αποσκοπεί στο να αναλύσει τα αίτια του χουλιγκανισμού στην Ελλάδα, να αναζητήσει τρόπους αντιμετώπισης αλλά και γενικότερα να συγκρίνει και να συνδέσει αυτή τη μορφή βίας με άλλες μορφές της όπως ενδοσχολική βία. Αλώςτε τα βαθύτερα αίτια της βίας είναι κοινά σε κάθε μορφή της.

Περιεχόμενα

Περίληψη	1
1. Πρόλογος	2
2. Εισαγωγή.....	3
3. Θεωρητική προσέγγιση	3
3.1. Προέλευση του όρου	3
3.2. Ιστορική αναδρομή.....	4
3.3. Επικρατούσες θεωρίες βίας.....	5
3.4. Επικρατούσες θεωρίες του χουλιγκανισμού – γηπεδικής βίας	6
4. Το αντικείμενο και η αναγκαιότητα της εφαρμογής του προγράμματος.....	8
5. Ο σκοπός και οι στόχοι του προγράμματος	9
6. Η μεθοδολογία υλοποίησης	10
7. Τόπος, χρόνος και επιλογή Ομάδας ενδιαφέροντος.....	11
8. Χρονοδιάγραμμα ανάπτυξης – προγραμματισμός δραστηριοτήτων	11
9. Πεδία σύνδεσης με αναλυτικό πρόγραμμα	12
10. Η παρακολούθηση του προγράμματος – Υλοποίηση δραστηριοτήτων	12
10.1 Διαλέξεις	13
10.2. Δημιουργία blog για χουλιγκανισμό – βία	13
10.3. Παρουσιάσεις	14
10.4. Παρουσίαση προγράμματος στο 5ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας.....	14
10.5. Παρουσίαση προγράμματος στο ΕΠΑΛ Κάτω Αχαΐας	16
10.6. Ερωτηματολόγιο	16
10.7. Εικονική συνέντευξη	16
10.7.1. Το ‘ψυχογράφημα’ ενός χούλιγκαν με καταγραφή φράσεων – κλειδιά	17
10.7.2. Μια εσκεμμένη διαδικασία	19
11. Αναμενόμενα αποτελέσματα - αξιολόγηση δραστηριοτήτων και προγράμματος	19
11.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων.....	19
11.1.1. Οι αιτίες του χουλιγκανισμού σε εθνικό επίπεδο	20
11.1.2. Νέοι και χουλιγκανισμός: μια σχέση χωρίς επιστροφή;	23
11.2. Αξιολόγηση δραστηριοτήτων και προγράμματος	25
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Έρευνα της σχέσης των νέων με το χουλιγκανισμό και τη βία	26
Α1. Στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων.....	28
Α2. Διερεύνηση των αποτελεσμάτων.....	32
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Δυο αντίθετες όψεις της φίλαθλης παιδείας.....	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ : Βία και οδική συμπεριφορά	36

Περίληψη

Η ερευνητική εργασία που ακολουθεί εστιάζεται σε θέματα βίας και ιδιαίτερα γηπεδική βίας. Είναι γνωστό ότι ο χουλιγκανισμός αποτελεί μια ακραία μορφή βίας που στον ελλαδικό χώρο – αλλά και σε διεθνές επίπεδο – δυστυχώς κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος. Όσοι ωθούνται σε αυτόν, έχουν σα σκοπό αφενός μεν την καθιέρωση μιας έντονης και κυρίαρχης προσωπικότητας, και αφετέρου την επίτευξη των ιδεολογικών τους απόψεων όχι μόνο σε ποδοσφαιρικό επίπεδο αλλά και κοινωνικό οικονομικό κλπ.

Σκοπός της εργασίας είναι να γίνει μια όσο το δυνατό διεξοδική και συγκεντρωμένη έρευνα στο χουλιγκανισμό και τη γηπεδική βία. Το θέμα αν και κάπως εξεζητημένο – άλλωστε φάνηκε να μην κεντρίζει το ενδιαφέρον κάποιων μαθητών, ιδίως κοριτσιών – θεωρούμε ότι σχετίζεται άρρηκτα με την κάθε μορφής βίαιη συμπεριφορά, καθότι η ενδοσχολική βία απλά αποτελεί το προοίμιο μιας γενικευμένης συμπεριφοράς που σε κάποιες περιπτώσεις οδηγεί σε ακραίες καταστάσεις. Αυτές τις καταστάσεις θα επιχειρήσουμε να τονίσουμε και να αναδείξουμε τον τρόπο με τον οποίο με μια απλή συναισθηματική παρόρμηση μπορεί να ενισχύσει μια βίαιη συμπεριφορά και να τη μετατρέψει σε μια πάγια και επώδυνη κατάσταση σωματικής βίας.

Ως ερευνητική μέθοδος, θα χρησιμοποιηθεί η βιβλιογραφική έρευνα με κύρια ερευνητικά εργαλεία τη υπάρχουσα δικτυογραφία σε επίπεδο συγκεκριμένης αρθρογραφίας και η έρευνα με επεξεργασία δεδομένων μέσα από ημι-δομημένη συνέντευξη με σκοπό την καταγραφή απόψεων, προτάσεων, στάσεων, προβληματισμών. Για καλύτερη εποπτεία των δεδομένων αλλά και δυνατότητα πρόσβασης αυτών πέρα από τη συγκεκριμένη εργασία όλα τα παραπάνω θα κατηγοριοποιηθούν σε συγκεκριμένη ιστοσελίδα. Το πρόγραμμα τέλος αξιολογείται και ολοκληρώνεται με την απονομή των πιστοποιητικών συμμετοχής στη μαθητική ολομέλεια.

1. Πρόλογος

Ο χουλιγκανισμός και η γηπεδική βία δεν είναι απλά μια ακραία μορφή βίαιης συμπεριφοράς ή απλά ένα πρόβλημα των καιρών που απαιτεί κάποια λύση. Είναι το αποτέλεσμα μιας συνεχώς αυξανόμενου κοινωνικού αναβρασμού, μιας σειράς συσσωρευμένων κοινωνικών προβλημάτων που ενισχύουν βίαιες συμπεριφορές οι οποίες φτάνουν μέχρι τη μαζικά σωματική ή ακόμα και ένοπλη βία. Είναι το αποτέλεσμα μιας οξυμένης συμπεριφοράς που καλλιεργείται από τη μικρή ηλικία και ενισχύεται από διάφορους παράγοντες, όπως κοινωνική ή οικογενειακή κατάσταση, περιβάλλον σχολείου εργασίας, διαπροσωπικές σχέσεις κλπ.

Καθώς το φαινόμενο του χουλιγκανισμού είναι ιδιόμορφα οριακό, οι μελέτες είναι περιορισμένες σε σχέση με άλλες μορφές βίας. Το πρόβλημα όμως σήμερα λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις, καθώς επεκτείνεται όχι μόνο στους original hooligans, αλλά και στους λεγόμενους ultras οπαδούς, δηλαδή οπαδούς που ακολουθούν μεν απλά την ομάδα τους με μοναδικό σκοπό την υποστήριξη της, αλλά εμπλέκονται τελικά σε επεισόδια βίας. Σε αρκετές περιπτώσεις σήμερα, η γηπεδική βία κλιμακώνεται πέρα των οπαδών αυτών και σε «συνηθισμένα» άτομα, που απλά βρίσκονται στο χώρο και ακολουθώντας την γνωστή ψυχολογία του πλήθους, εμπλέκονται σε τέτοια περιστατικά. Το φαινόμενο στη σημερινή του εξέλιξη ενισχύεται από την λεγόμενη «κλιμάκωση της επιθετικότητας» και βρίσκεται σε ένα ενδιάμεσο διάστημα μεταξύ υποκοουλτούρας και παραβατικής συμπεριφοράς. Ο χώρος μελέτης του όλου θέματος είναι σήμερα πιο αυτόνομος και η μελέτη του γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική.

Συνήθως τα πρωταρχικά αίτια αναζητούνται σε επίπεδο κοινωνικών και διαπροσωπικών επιρροών, σε χαμηλή αυτοεκτίμηση, και συναισθηματική ανισορροπία. Επιπλέον διαπιστώνεται και η άποψη ότι σε μια εποχή έντονων αμφισβητήσεων και συνεχούς αναβολής ή ματαιώσης προσδοκιών, η παραβατικότητα πέρα από την καθιέρωση μιας καθολικά αποδεκτής αυτοεικόνας, θεωρείται ως μια αντίδραση αυτοσυντήρησης και αυτοπροστασίας. Και αυτό είναι σημείο των καιρών.

Σε κάθε περίπτωση κρίνεται αναγκαία μια ολιστική προσέγγιση του προβλήματος και όχι μια θεώρηση του με εξέταση μεμονωμένων παραμέτρων. Σε ότι αφορά το σχολικό επίπεδο και καθώς η εργασία αφορά πρόγραμμα Αγωγής Υγείας, θεωρούμε σκόπιμο να εξετάζεται το αποτέλεσμα μιας οριακής συμπεριφοράς με διερεύνηση των παραγόντων που οδήγησαν σε αυτή και οι οποίοι ενσωματώνονται σε κάθε κοινωνική δομή ακόμα και στη σχολική.

Το θέμα της βίας γενικότερα σε κάθε επίπεδο και ιδιαίτερα στο σχολικό περιβάλλον, πρέπει να προσεγγίζεται και να προσπαθεί να προληφθεί μόνο μέσα από πνεύμα αμοιβαίας κατανόησης και όχι απορριπτικών διαδικασιών. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η ανάπτυξη ικανοτήτων όπως αυτών της υπομονής, του σθένους και της αισιοδοξίας, ως αποτέλεσμα παιδαγωγικής διαδικασίας, είναι σημαντικός παράγοντας που θα επιφέρει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας προσωπικότητας του νέου και μιας υψηλής αυτοεκτίμησης που θα δράσει αποτρεπτικά σε κάθε παραβατική συμπεριφορά.

2. Εισαγωγή

Συχνά αναφέρεται ότι ο χουλιγκανισμός είναι μορφή ιδεολογίας. Το ποδόσφαιρο, ίσως περισσότερο από κάθε άλλο άθλημα, συντελεί στην έννοια της ομαδικότητας. Επιπλέον, ως λαοφιλές άθλημα, αναπτύχθηκε κυρίως από τα φτωχά κοινωνικά στρώματα, φτάνοντας η ομάδα να θεωρείται ιδεολογία. Σε αντίθεση με το «άτομο», η «ομάδα» ένωνε και ενώνει τους οπαδούς, γίνεται «ιδεολογία», και απαιτεί από τους φιλάθλους προσήλωση και σύμπνοια, παρέχοντας σύμβολα, χρώματα, συνθήματα, ιδέες. Σε όλα αυτά ο καθένας μπορεί να μνηθεί, να πάρει μέρος, και να ενώσει την ίδια του τη ζωή με την ομάδα, με αποτέλεσμα να καλλιεργηθεί ο φανατισμός και το πάθος. Και ενώ η ένταξη σε μια κοινωνική ομάδα επιτρέπει μια συλλογική αντίδραση των μελών της σε ένα γεγονός, η ένταξη με μια αθλητική ομάδα επιβάλλει την ταύτιση με μια συγκεκριμένη ιδεολογία είτε αυτής της ομάδας είτε διαφορετική χρησιμοποιώντας την ομάδα ως πρόσχημα. Και όταν η ιδεολογία παθιάζει και φανατίζει τα αποτελέσματα είναι καταστροφικά.

Η σημερινή εποχή με τη σειρά της, χαρακτηριζόμενη από συνεχείς ανακατανομές και αμφισβητήσεις, δημιούργησε πρόσφορο έδαφος για ανάπτυξη τέτοιων εξαρτημένων και φανατικών συμπεριφορών. Αρκετές φορές η βία είναι ένας τρόπος έκφρασης που – ως σημείο των καιρών – αποσκοπεί στην επιβεβαίωση και καθιέρωση μιας προσωπικότητας μέσα σε μια ομάδα.

Σε κάθε περίπτωση και μέσω αυτής της εργασίας θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε αυτό το είδος βίας και θα αναλύσουμε τον τρόπο εκδήλωσής της. Παράλληλα θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε όλους τους παράγοντες την ενισχύουν, όπως οικογενειακούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς αλλά και ψυχολογικούς. Αυτός άλλωστε είναι και ο βασικός σκοπός της εργασίας.

3. Θεωρητική προσέγγιση¹

3.1. Προέλευση του όρου

Ως 'χουλιγκανισμός' αναφέρεται η ανάρμοστη και βίαιη συμπεριφορά οπαδών αθλητικών ομάδων που οδηγεί στη διατάραξη της τάξης. Ο όρος 'χούλιγκαν' χρησιμοποιείται από τον 1890 για να χαρακτηρίσει συμπεριφορές συμμοριών του δρόμου. Σήμερα χρησιμοποιείται πολύ συχνά για να περιγράψει την συμπεριφορά των οπαδών σε αγώνες ποδοσφαίρου. Με αυτόν τον τρόπο δηλώνονται βανδαλισμοί και ομαδικές συγκρούσεις που λαμβάνουν χώρα πριν, κατά τη διάρκεια, ή μετά από έναν ποδοσφαιρικό αγώνα, αλλά δεν είναι λίγες οι φορές που προκαθορισμένες συγκρούσεις μεταξύ οπαδών γίνονται ανεξάρτητα από τους αγώνες, ή με αφορμές αγώνες άλλων αθλημάτων. Στις συγκρούσεις αυτές εκδηλώνονται ενέργειες όπως υβριστική συμπεριφορά, πολλές φορές με ρατσιστική διάθεση, επιθετική

¹ Τα στοιχεία της Θεωρητικής προσέγγισης αντλήθηκαν από τη μελέτη «Η βία στους ελληνικούς αθλητικούς χώρους: θεωρητικές επισημάνσεις, ερευνητικές διαπιστώσεις και τρόποι αντιμετώπισης» του Ευάγγελου Χαϊνά Κοινωνιολόγου, ΜΑ, Υποψήφιου Διδάκτωρ, Τμήματος Κοινωνιολογίας, Πάντειου Πανεπιστημίου.

συμπεριφορά, εισβολή οπαδών στον αγωνιστικό χώρο με βίαιη διάθεση για συμπλοκή και καταστροφή, και ομαδικές συγκρούσεις οπαδών εντός και εκτός γηπέδων που φτάνουν ακόμα και σε δολοφονίες.

Υπάρχουν αρκετές θεωρίες για την προέλευση του όρου. Η μία θεωρία υποστηρίζει ότι η λέξη βασίζεται στο όνομα ενός Ιρλανδού ταραχοποιού από το Southwark, του *Patrick Hoolihan*, ο οποίος έδρασε τη δεκαετία του 1890 και απασχόλησε πολλές φορές την βρετανική αστυνομία. Μια δεύτερη θεωρία θεωρεί ότι το ο όρος προέρχεται από μία πασίγνωστη συμμορία του δρόμου με το όνομα *Hooley* από την γειτονιά Islington (το Islington είναι το κέντρο της περιοχής Southwark). Τέλος μια τρίτη θεωρία θέλει να βασίζεται στη λέξη *houlie*, η οποία στην Ιρλανδική γλώσσα σημαίνει «άγριο, δυναμικό πάρτυ».

3.2. Ιστορική αναδρομή

Οι πρώτες μορφές βίας εμφανίζονται στους μεσαιωνικούς χρόνους (13^{ος} αι.) στην Αγγλία, όταν πρωτοεμφανίστηκε ένα παιχνίδι με μπάλα από φουσκωμένες κύστες ζώων ή κομμάτια δέρματος ραμμένα και παραγεμισμένα με άχυρα ή κουρέλια, και το οποίο δεν είχε κανόνες, καθώς επιτρεπόταν η χρήση κάθε μορφής σωματικής βίας, προκειμένου να ανακοπεί ο αντίπαλος. Ήταν η πρώτη μορφή του ποδοσφαίρου που παιζόταν σε αποστάσεις αρκετών χιλιομέτρων ή στα χωροταξικά διαστήματα μεταξύ πόλεων και χωριών, και συνοδεύονταν ακόμη και με θανατηφόρα επεισόδια οφειλόμενα σε τοπικισμό, σε χρήση αλκοόλ ή σε φανατισμούς και εχθρότητες. Από το 1314 ακόμη, ο βασιλιάς Εδουάρδος Β' της Αγγλίας, απαγόρευσε με βασιλικές διακηρύξεις τέτοιου είδους εκδηλώσεις, διότι μπορεί να προκαλούσαν κοινωνικές αναταραχές και όπως αναφέρει «σοβαρή διατάραξη της ειρήνης».

Περί τα μέσα του 19^{ου} αι. στην Αγγλία, το ποδόσφαιρο ως άθλημα μεταμορφώνεται σταδιακά και παράλληλα με την βιομηχανοποίηση και την αστικοποίηση της κοινωνίας, αποκτά συγκεκριμένους γραπτούς κανόνες και εισάγεται στο αθλητικό πρόγραμμα των δημόσιων σχολείων, με αποτέλεσμα να αμβλύνεται ο βίαιος χαρακτήρας του. Μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αι., το ποδόσφαιρο διαδίδεται και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, γίνεται το πλέον λαϊκό άθλημα και εμφανίζονται και τα πρώτα φαινόμενα ανάρμοστης συμπεριφοράς.

Από το 1889, όπου σημειώθηκε το πρώτο καταγεγραμμένο επεισόδιο στην Ολλανδία, ως το 1940, οι φίλαθλοι πολλών Ευρωπαϊκών χωρών συμμετείχαν σε πολλά επεισόδια χουλιγκανισμού, λιγότερο ή περισσότερο σοβαρά. Τα επεισόδια αυτά, αν και ουσιαστικά ίδια με τα σημερινά ως προς την εκδήλωσή τους, ήταν πιο αυθόρμητα και άμεσα συνδεδεμένα με τη διεξαγωγή του αγώνα, χαρακτηριζόμενα από επιθέσεις κυρίως κατά του διαιτητή και/ή των παικτών της αντίπαλης ομάδας.

Κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου το φαινόμενο μειώνεται σημαντικά. Όμως από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 και την έναρξη της δεκαετίας του 1960 το φαινόμενο παρουσιάζει ανησυχητική κλιμάκωση αφού τα πρώτα πέντε χρόνια (1960-1965) σε σύγκριση με την προηγούμενη εικοσιπενταετία παρατηρείται ένας διπλασιασμός των περιστατικών βίας. Οι οπαδοί οργανώνονται, έχουν συγκεκριμένο έμβλημα, σλόγκαν, τραγούδια, πανό και ακολουθούν την ομάδα τους παντού.

Η φύση της βίας αλλάζει, με συμπλοκές μεταξύ μεμονωμένων φιλάθλων ή και ομάδων φιλάθλων – όχι κατ' ανάγκη μέσα στο χώρο του γηπέδου – στις οποίες χρησιμοποιούνται ακόμη και όπλα. Ύβρεις και επιθέσεις κατά διαιτητών και αντιπάλων παικτών, είσοδοι στον αγωνιστικό χώρο, διακοπές του αγώνα, βομβαρδισμός της αντίπαλης ομάδας, φιλάθλων, διαιτητών ή και παικτών με διάφορα αντικείμενα (νομίσματα, καπνογόνα, σπασμένα καθίσματα, πέτρες κ.α.) συνθέτουν τις εκφάνσεις της βίας.

Το 1967 εμφανίζονται οι «skinheads», οι αρχές των οποίων (ανδρισμός, αφοσίωση στην ομάδα, αλληλεγγύη, υπεράσπιση του χώρου) έδωσαν νέο περιεχόμενο στην έννοια της υποστήριξης της

ποδοσφαιρικής ομάδας με την «υπεράσπιση της θύρας» των φανατικών της ομάδας (και κατ' επέκταση της περιοχής-πόλης) εναντίον των αντιπάλων οπαδών. Η έντονη δραστηριοποίηση τους και η διάδοση και εδραίωση των προτύπων τους, βοηθούν στο πέρασμα του χουλιγκανισμού στην επόμενη, εξελικτικά, φάση του, εκείνη των «fighting crews», όπου σκληροί πυρήνες μαχητικών οπαδών με διάφορα μέσα ακολουθούν την ομάδα τους σε κάθε μετακίνηση της, υπό το πρόσχημα της παρακολούθησής του αγώνα, με εμφανή όμως την πρόθεση να προβούν κάτω από οποιοδήποτε συνθήκες σε καταστροφές στην πόλη του εκτός έδρας αγώνα καθώς και σε επιθέσεις κατά των κατοίκων, πριν ή μετά τον αγώνα, ανεξάρτητα από την έκβασή του.

Στη δεκαετία του 1970 καταγράφονται φαινόμενα χουλιγκανισμού και στην υπόλοιπη Ευρώπη πέραν της Αγγλίας. Οι οργανώσεις των οπαδών «αναβαθμίζονται» με την ενσωμάτωση μελών που προέρχονται από νεοναζιστικές, ακροδεξιές ή ακροαριστερές οργανώσεις. Στην Ιταλία στα τέλη της δεκαετίας του 1960 τότε πρωτοεμφανίστηκαν οι «ultras» με οργανωμένες πράξεις βίας από οπαδούς σε γήπεδα ποδοσφαίρου κάτι που αποτελεί πλέον σκοπό των οργανώσεων αυτών. Στη Γερμανία, η βίαιη συμπεριφορά των χούλιγκαν παρουσιάζει άμεση διασύνδεση μεταξύ άλλων, και με νεοναζιστικές εκδηλώσεις. Εντούτοις, κατά τον Volker Ritner τα ναζιστικά σύμβολα χρησιμοποιούνται από τους χούλιγκαν περισσότερο ως πρόκληση ενάντια στο κράτος και την Αστυνομία παρά ως συνειδητή ιδεολογική στάση. Στην Ολλανδία, το 1974, ξέσπασαν συγκρούσεις μεταξύ οπαδών της Φέγενορντ και της Αγγλικής Τότεναμ στον τελικό του κυπέλλου ΟΥΕΦΑ. Από εκείνη την περίοδο και μετά ολοένα και περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες εμφανίζουν έντονα φαινόμενα χουλιγκανισμού. Μεταξύ τους η Ισπανία, η Τουρκία, η Νορβηγία, η Πολωνία, η Κροατία, η Ρωσία και η Ελλάδα.

Σήμερα οι χούλιγκανς κάνουν φασαρίες εκτός γηπέδων, συνεννοούνται με SMS και μέσω διαδικτύου για να οργανώσουν επεισόδια και καταστροφές. Οι κυβερνήσεις πολλών ευρωπαϊκών κρατών έχουν θεσπίσει μια σειρά θεσμικών ρυθμίσεων και μέτρων για την καταπολέμηση του φαινομένου και σε κάποιες από αυτές τα αποτελέσματα είναι πια υπαρκτά. Στη Βρετανία το νομοσχέδιο ονομάστηκε «Πράξη για τους Θεατές του Ποδοσφαίρου» (Football Spectators Act) και τέθηκε σε εφαρμογή από το 1989. Ήταν ένα συνολικό σχέδιο δράσης που προέβλεπε για πρώτη φορά τη συνεργασία κράτους, αστυνομίας, ποδοσφαιρικής ομοσπονδίας και συλλόγων. Ανάλογα μέτρα εμφανίζονται και στις πλέον πληττόμενες από το χουλιγκανισμό χώρες (Ολλανδία, Γερμανία, Βέλγιο). Τα μέτρα μεταξύ άλλων προβλέπουν απαραίτητη χρήση των καμερών στο γήπεδο, κατάργηση των θέσεων για όρθιους θεατές, απαγόρευση πώλησης αλκοόλ στο γήπεδο, έκδοση κάρτας φιλάθλου από τις ομάδες, υποχρέωση συλλόγου για καταγραφή πλήρη στοιχείων κάθε μέλους των οπαδών τους. Αντιθέτως στη χώρα μας, καθώς το φαινόμενο έχει πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, παρ' όλες τις εξαγγελίες για την καταπολέμηση της βίας τα αποτελέσματα είναι – όπως θα αναλυθεί παρακάτω – πενιχρά.

3.3. Επικρατούσες θεωρίες βίας²

Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι εν δυνάμει βίαιοι. Ενεργοποιούν αυτή τους την ιδιότητα όταν για παράδειγμα εμποδίζονται να ικανοποιήσουν μιας ζωτικής γι' αυτούς σημασίας ανάγκη. Η βία, σε τέτοιες περιπτώσεις, μπορεί να λειτουργήσει ως η μοναδική διέξοδος και να εκδηλωθεί είτε με επιθετική συμπεριφορά προς τα έξω. Υπάρχουν πολλές θεωρίες για τη βία οι επικρατέστερες από τις οποίες είναι οι εξής:

2 Μελέτη «Χουλιγκανισμός τα γήπεδα» Φερντίνου Χριστίνα - Πανεπιστήμιο Αιγαίου - 2014

Ψυχιατρικές θεωρίες: σύμφωνα με τις ψυχιατρικές θεωρίες η πρωταρχική πηγή της κακοποίησης βρίσκεται σε παθολογικά χαρακτηριστικά της δομής της προσωπικότητας του δράστη ή και του θύματος, τα οποία οφείλονται στην ελλιπή ψυχονοητική ανάπτυξη του ατόμου στην πρώιμη παιδική του ηλικία. Παράλληλα υποστηρίζεται ότι υπάρχουν υψηλά ποσοστά ψυχοπαθολογίας στα άτομα που παρουσιάζουν καταχρηστική συμπεριφορά.

Συμπεριφοριστικές θεωρίες: σύμφωνα με αυτές τις θεωρίες η καταχρηστική συμπεριφορά οφείλεται σε επιβράβευση ή τιμωρία του δράστη σε περίπτωση άσκησης ή αποφυγής της αντίστοιχα.

Θεωρία της κοινωνικοποίησης των ρόλων των φύλων: στο πλαίσιο της κοινωνικοποίησης των δύο φύλων, οι άνδρες ενθαρρύνονται να είναι περισσότερο επιθετικοί από τις γυναίκες, ενώ η σεξουαλική επιθετικότητα τους αυξάνει την αίσθηση ανδρισμού και αρρενωπότητας. Καθώς δεν ενθαρρύνονται να μιλούν για τα συναισθήματά τους, όταν αντιμετωπίζουν δυσκολίες είναι δυνατόν να καταφύγουν στη σεξουαλική δραστηριότητα ή στη βία, προκειμένου να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που προκύπτουν.

Θεωρία της κοινωνικής συναλλαγής: η θεωρία αυτή επικεντρώνεται σε ένα σύστημα επιβραβεύσεων και αρνητικών κυρώσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις: τα άτομα εμπλέκονται σε συμπεριφορές που είναι πιθανόν να τους αποφέρουν επιβράβευση, ενώ θα αποφύγουν συμπεριφορές που τους επιφέρουν κυρώσεις. Οι δράστες κακοποίησης έχουν την εξουσία και τη δυνατότητα να εκμεταλλεύονται τα θύματα τους, ενώ τα τελευταία στερούνται της απαραίτητης ικανότητας να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την κακοποίηση και διαθέτουν ανεπαρκή μέτρα να προσφέρουν εναλλακτικούς τρόπους επιβράβευσης στο δράστη.

Θεωρία της ανακολουθίας της κοινωνικής τάξης: σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία η καταχρηστική συμπεριφορά οφείλεται στην έλλειψη πόρων και στη συνεπαγόμενη ασυμφωνία και άγχος που βιώνει το άτομο από την ασύμμετρη κατανομή των πόρων αυτών.

Θεωρία της κοινωνικής μάθησης: βάσει της θεωρίας αυτής ο δράστης φέρεται βίαια, επειδή έχει μάθει να φέρεται βίαια όντας μάρτυρας σκηνών βίας ή θύμα βίαιης συμπεριφοράς. Παράλληλα η βίαιη συμπεριφορά του έχει ενισχυθεί μέσω επιβράβευσης από το περιβάλλον του, από το οποίο το άτομο δε μαθαίνει μόνο να είναι βίαιο αλλά και να δικαιολογεί ηθικά και κοινωνικά την καταχρηστική του συμπεριφορά.

Θεωρία της υποκουλτούρας της βίας: η καταχρηστική συμπεριφορά εκδηλώνεται τακτικά και είναι αποδεκτή τόσο από τους δράστες όσο και από τα θύματα, εντός ενός συγκεκριμένου περιβάλλοντος υποκουλτούρας. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι κάποιες κοινωνικές ομάδες έχουν διαφορετικά επίπεδα βίας καθώς κινούνται σε συνθήκες και χώρους διαβίωσης, στους οποίους οι υπάρχουσες νόρμες και αξίες ενθαρρύνουν τη βίαιη συμπεριφορά.

3.4. Επικρατούσες θεωρίες του χουλιγκανισμού – γηπεδικής βίας

Στα επιστημονικά πεδία της Κοινωνιολογίας και της Εγκληματολογίας έχουν διατυπωθεί ορισμένες θεωρίες - απόψεις στην προσπάθεια που καταβάλλεται να εξηγηθεί η βίαιη συμπεριφορά των φιλάθλων κατά τη διάρκεια ή σε σχέση με ποδοσφαιρικούς αγώνες. Οι θεωρίες αυτές είναι δυνατόν να υπαχθούν στις παρακάτω ευρύτερες κατηγοριοποιήσεις:

α) ψυχαναλυτική - ψυχολογική προσέγγιση, β) εθνολογική προσέγγιση, γ) θεωρία της ετικέτας, δ) πολιτική προσέγγιση και ε) θεωρία της υποκουλτούρας

α) ψυχαναλυτική - ψυχολογική προσέγγιση: Σύμφωνα με την ψυχαναλυτική-ψυχολογική προσέγγιση, αναφορικά με την ερμηνεία της βίαιης-επιθετικής συμπεριφοράς του ανθρώπου, κατά την Αντλεριανή

προσέγγιση, ο άνθρωπος έχει την τάση να σχηματίζει ενώσεις ή συλλόγους που ενώνουν τα μέλη τους, αποκτούν ταυτότητα και επιδιώκουν κοινούς σκοπούς. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται και οι οργανωμένοι οπαδοί οι οποίοι ιδρύουν συλλόγους-συνδέσμους για την υποστήριξη των ομάδων τους. Ταυτόχρονα, όμως, νιώθει την ανάγκη ύπαρξης εχθρών προκειμένου να συσπειρωθεί περισσότερο. Όταν οι εχθροί δεν υπάρχουν, τότε οι άνθρωποι τους κατασκευάζουν. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στο χώρο του ποδοσφαίρου όταν υπάρχουν περιπτώσεις που εχθροί ή αντίπαλοι απειλούν αυτή την κοινή ταυτότητα και διασπούν τις ενώσεις αυτές και τα μέλη της ομάδας ωθούνται να υιοθετήσουν επιθετική συμπεριφορά (Storr, 1979: 55 & 74).

β) εθνολογική προσέγγιση: Κύριοι εκφραστές της είναι οι Peter Marsh και Desmond Morris, οι οπαδοί του ποδοσφαίρου εκδηλώνουν μια τελετουργική και συμβολική συμπεριφορά η οποία ρυθμίζεται από κοινωνικούς κανόνες, θεωρώντας ότι το φαινόμενο αυτό συνιστά πρωτίστως μια μορφή τελετουργικής παρά πραγματικής βίας (Morris, 1982), με συμβολικούς στόχους που κατά τον P. Marsh έγκειται στην ανάδειξη της ένταξης των νέων σε μικρο-κουλτούρες (Marsh, 1978).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη του Γάλλου Εθνολόγου Christian Bromberger³. Ο Bromberger τη συγκεκριμένη βία τη θεωρεί τελετουργική, πράγμα που σημαίνει ότι αυτή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι μιας συγκεκριμένης τελετουργίας, που αφορά τη διεξαγωγή ενός αθλητικού αγώνα. Έτσι, σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζει, τα διαδραματιζόμενα στον αγωνιστικό χώρο γεγονότα έχουν άμεσο αντίκτυπο στους φιλάθλους, που τα παρακολουθούν. Είναι γενικά αποδεκτό το γεγονός ότι η βία στον αγωνιστικό χώρο δίνει έναυσμα για τη βία και στις εξέδρες. Αυτό οφείλεται στην απόλυτη ταύτιση των θεατών με τους παίκτες της ομάδας τους. Η επιθυμία των παικτών για νίκη/υπεροχή απέναντι στους αντιπάλους μεταδίδεται και στους θεατές. Η ατμόσφαιρα που ευνοεί τη μετάδοση αυτή χαρακτηρίζεται από μια ιδιαίτερη «τελετουργία» (ποδοσφαιρικός ή οποιοσδήποτε αθλητικός αγώνας), στην οποία συναντούμε όλες τις ομάδες ατόμων καθώς και το «τυπικό» μέρος που βλέπει κανείς σε κάθε θρησκευτική τελετή:

- Οι «πιστοί – φίλαθλοι», οι οποίοι εκφράζουν την αφοσίωση τους με συγκεκριμένο χαρακτηριστικό τρόπο (έντονους πανηγυρισμούς για τις επιτυχίες και μεγάλη απογοήτευση για τις αποτυχίες) και οι οποίοι συγκροτούν «αδελφότητες», δηλαδή συλλόγους οπαδών.
- Οι «ιερείς – παίκτες», οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τη «θυσία» του αντιπάλου και με τους οποίους επικοινωνούν τακτικά οι «πιστοί – οπαδοί» προκειμένου να τους ενισχύσουν ψυχολογικά στο έργο τους.
- Η «εκκλησία – ομάδα», η οποία συγκροτείται με ορισμένη ιεραρχία. Αντίστοιχα και η ομάδα αποτελείται από (διοικητικούς παράγοντες, μέτοχους, προπονητή).
- Ο «τόπος λατρείας – γήπεδο», όπου συγκεντρώνονται οι «πιστοί – οπαδοί», που κάθονται συνήθως, και σε διαφορετικές θέσεις, ανάλογα βέβαια και το ρόλο που διαδραματίζουν στις επιδιώξεις της ομάδας.
- Ένα «εορτολόγιο – ημερομηνίες διεξαγωγής των αγώνων» και
- Η αναμονή της «θυσίας-νίκης» κατά του αντιπάλου, με την οποία θα συμβολίζεται η νίκη των «δυνάμεων του καλού» δηλαδή της δικής τους ομάδας εναντίον «των δυνάμεων του κακού» δηλαδή της αντίπαλης ομάδας.

Κατά τον Bromberger τα αποτελέσματα όλων των παραπάνω στοιχείων είναι η δημιουργία της ατμόσφαιρας ενός «ιερού πολέμου»

γ) η θεωρία της ετικέτας: Σύμφωνα με την θεωρία της ετικέτας (labeling theory), με κύριο εκπρόσωπό της τον S. Cohen, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμβάλλουν στην όξυνση του φαινομένου με την ποσότητα δημοσιευμάτων που σχετίζονται με τη βία στα γήπεδα και τον τρόπο παρουσίασής τους. Η

³ (Τσουραμάνης, 2003: 176-177).

πρωτοτυπία της επιστημονικής αυτής προσέγγισης συνίσταται στο ότι κατάφερε να στρέψει το ενδιαφέρον στη μελέτη της εγκληματοποιητικής διαδικασίας (crime creation), δηλαδή τη μελέτη των σχέσεων και των διαντιδράσεων μεταξύ των παραβατών και των φορέων του κοινωνικού ελέγχου (πολιτεία, αστυνομία και μέσα μαζικής ενημέρωσης), (Τσουκαλά, 1999: 83). Η προσέγγιση αυτή είναι πολύ ενδιαφέρουσα, στο μέτρο που τονίζει τη σημασία του ρόλου των ΜΜΕ και των διωκτικών αρχών στην κατασκευή της εικόνας του φαινομένου με συνέπεια την πρόκληση ηθικού πανικού, την επιβολή υπερβολικά αυστηρών μέτρων κατά των φιλάθλων και εν τέλει την επαλήθευση της «προφητείας» τους για ύπαρξη βίαιων επεισοδίων.

δ) η πολιτική προσέγγιση: Ο Ian Taylor, επιστήμονας που πρόσκειται στη Σχολή της Κριτικής Εγκληματολογίας, υποστηρίζει την πολιτική ερμηνεία του φαινομένου, κατά την οποία «ο χουλιγκανισμός είναι ένα σύμπτωμα αποσύνθεσης ενός αθλήματος που προσιδιάζει στην εργατική τάξη, το οποίο αντανακλά την αποσύνθεση αυτής της ίδιας της εργατικής τάξης» (Τσουκαλά, 1999: 49). Η θεωρία του στηρίζεται στην ανάλυση των μεταβολών του χαρακτήρα του ποδοσφαίρου με την είσοδο της εμπορευματοποίησης και της διεθνοποίησης στον χώρο αυτό που οδήγησε στην αποσύνθεσή του, η οποία συνοδεύτηκε, παράλληλα, από πολλές ψυχικές και υλικές στερήσεις, ώστε η μόνη διέξοδος των φιλάθλων να είναι η προσφυγή στη βία (Taylor, 1982: 181-182).

ε) η θεωρία της υποκοουλτούρας, με κύριους εκφραστές της τους Clarke και Hall, βλέπει στις βίαιες συμπεριφορές των νέων στα γήπεδα μια συμβολική απόπειρα των νέων να επιλύσουν ουσιώδεις συγκρούσεις - αντιφάσεις της ζωής τους. Η αντικοινωνική συμπεριφορά των νεαρών ατόμων παρουσιάζονται σαν αποτέλεσμα της ανυπαρξίας ελέγχου πάνω σε αυτά από τον κοινωνικό τους περίγυρο.

4. Το αντικείμενο και η αναγκαιότητα της εφαρμογής του προγράμματος

Ο αθλητισμός ανέκαθεν αποτελούσε μια βασική ενασχόληση του ελεύθερου χρόνου και είναι αναπόσπαστο στοιχείο της οργάνωσης και λειτουργίας των σύγχρονων κοινωνικών. Η βία στον αθλητικό χώρο δημιουργήθηκε και αναπτύχθηκε με την εμπορευματοποίηση των αθλητισμού και την καλλιέργεια του υπερανταγωνισμού έναντι του γνωστού «ευ αγωνίζεσθαι». Ο χουλιγκανισμός έχει πλέον καθιερωθεί ως όρος παραβατικής συμπεριφοράς από ταραχοποιούς οπαδούς με υπολογισμένες εισβολές στο γήπεδο και συχνά και υποδαύλιση συγκρούσεων συχνά μεγάλης κλίμακας. Το φαινόμενο αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο των νομοθετικών και κατασταλτικών μηχανισμών των κρατών και ως έντονο κοινωνικό φαινόμενο τα τελευταία τριάντα χρόνια έχει επικεντρώσει το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας προς διερεύνηση και μελέτη περισσότερο από ποτέ.

Ο χουλιγκανισμός υποθάλλει μορφές βίας όπως πραγματική (σωματικές συγκρούσεις, ρίψη αντικειμένων, λιθοβολισμός κλπ), φαινομενική (σύγκρουση για τη σύγκρουση μεταξύ οπαδών ίδιας ομάδας ή ιδεολογίας) λεκτική (την πλέον συνηθισμένη με συνθήματα φράσεις κλπ) και την εκφραστική – συναισθηματική (με απώτερο σκοπό η διέγερση, την εκτόνωση, την ικανοποίηση και την ευχαρίστηση). Αυτές οι μορφές βίας συνδέονται με την κοινωνική και θεσμική δομή ενός κράτους, την παιδεία και τη γενικότερη κουλτούρα του. Το φαινόμενο – με τις μορφές του αυτές – ολοένα και διευρύνεται, αρχίζοντας από τη σχολική κοινωνία (με το πλέον γνωστό bullying) και εκδηλώνεται σε τοπικές αθλητικές συναντήσεις όπως αγώνες τοπικών πρωταθλημάτων ακόμα και σε σχολικούς αγώνες ποδόσφαιρου.

Το καίριο ερώτημα είναι αν η γηπεδική βία, στο πρωταρχικό της στάδιο, αποτελεί έναν τρόπο έκφρασης που οι σημερινές κοινωνικές δομές επιβάλλουν περισσότερο από ποτέ, ή απλά υποθάλλει στην καθιέρωση μιας ιδεολογίας ή υποκοουλτούρας μιας «γενικής ανατροπής ενός σαθρού συστήματος» και «καταστροφής των πάντων». Μήπως η ανάμιξη σε επεισόδια νέων ανθρώπων όχι περιθωριοποιημένων αλλά ενεργών μελών μιας κοινωνίας, υποδηλώνει μια γενικότερη άρνηση και κατακραυγή προς μια έντονα ανταγωνιστική και υπερκαταναλωτική κοινωνία; Μήπως το πρόσφορο έδαφος για εμφάνιση βίας – υποδαυλιζόμενο και από εξωτερικούς παράγοντες – είναι τρόπος έκφρασης απλών ανθρώπων ως αποτέλεσμα εκτόνωσης από την έντονη πίεση των πιο απαιτητικών ρυθμών ζωής που υπήρξαν ποτέ; Ή μήπως απλά αποτελεί πεδίο δράσης μιας ορισμένης κατηγορίας ανθρώπων και συντηρείται προς εξυπηρέτηση συμφερόντων;

Τα παραπάνω ερωτήματα είναι πραγματικά επίκαιρα και χρήζουν πολυεπίπεδης διερεύνησης, είτε αυτή αφορά μια απλή διερευνητική εργασία, είτε μια επιστημονικά τεκμηριωμένη μελέτη. Θα πρέπει κατά συνέπεια να εντοπίσουμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό, όλους τους παράγοντες που συμβάλλουν στο εν λόγω φαινόμενο, με σκοπό τη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών που θα συμβάλλουν στον περιορισμό του. Άλλωστε η βία ανέκαθεν υπήρχε και θα υπάρχει πάντα. Εμείς απλά θεωρούμε ότι είναι υποχρέωση όλων μας, να κατανοούμε στάσεις και συμπεριφορές και να προσπαθούμε να τις ερμηνεύσουμε, ειδικά μέσα σε μια εποχή που ο έντονος ανταγωνισμός διευρύνουν και κλιμακώνουν βίαιες συμπεριφορές περισσότερο από ποτέ.

5. Ο σκοπός και οι στόχοι του προγράμματος

Ο γενικός σκοπός ενός τέτοιου σχεδίου εργασίας είναι η γνώση των μαθητών για το όλο φαινόμενο του χουλιγκανισμού, τα αίτια που προκαλούν, τους παράγοντες που το επηρεάζουν και το αντίκτυπο του στην κοινωνική ζωή μιας χώρας. Παράλληλα, μέσω των δράσεων του προγράμματος, επιχειρείται μια διασύνδεση μεταξύ ενός αποτελέσματος βίας (χουλιγκανισμού) και των πρωταρχικών νεανικών μορφών βίας.

Το θέμα που αφορά και το κύριο ερευνητικό ερώτημα του σχεδίου εργασίας είναι:
«Ο χουλιγκανισμός είναι περισσότερο τρόπος έκφρασης ή αποτέλεσμα κάποια ιδεολογίας»;

Από το κυρίως θέμα απορρέουν ερευνητικά ερωτήματα όπως:

- Ποιες αιτίες γεννούν το χουλιγκανισμό και ποιοι παράγοντες (κοινωνικοί, πολιτισμικοί) τον επηρεάζουν;
- Σε ποιο βαθμό συνδέεται η παραβατική συμπεριφορά των νέων με φαινόμενα χουλιγκανισμού;

Στόχοι του προγράμματος

Με την εκπόνηση του προγράμματος «Χουλιγκανισμός – βία: Ιδεολογία ή απλός τρόπος έκφρασης;» επιδιώκουμε οι μαθητές:

- Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα που αφορούν τη γηπεδική βία και τους σκοπούς που αυτή εξυπηρετεί.
- Να συνειδητοποιήσουν τη συχνότητα και τη σοβαρότητα του φαινομένου στην Ελλάδα και να αναζητήσουν τις αιτίες που το προκαλούν, τους φορείς που εμπλέκονται, τα συμφέροντα που εξυπηρετούνται, τους τρόπους αντιμετώπισης και την εφαρμογή αυτών στη χώρα μας.

- Να αποκτήσουν γνώση σχετικά με ακραίες μορφές βίας και την επίδραση της κάθε κατηγορίας στον ψυχικό κόσμο των εφήβων.
- Να διερευνήσουν το βαθμό με τον οποίο εκδηλώνουν οι ίδιοι μια βίαιη συμπεριφορά και τον τρόπο που αυτή επηρεάζει τους ίδιους και τη διαπροσωπικές τους σχέσεις.

6. Η μεθοδολογία υλοποίησης

Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που εφαρμόστηκαν, έχουν χαρακτήρα ενεργητικό, ανακαλυπτικό και συμμετοχικό. Το περιεχόμενο του εν λόγω προγράμματος δεν επικεντρώθηκε μόνο στη μετάδοση γνώσεων σχετικά με τα φαινόμενα χουλιγκανισμού και βίας και το αλλά και στον από κοινού εντοπισμό των παραγόντων που επηρεάζουν το φαινόμενο αυτό, και την εισήγηση προτάσεων – τρόπων αντιμετώπισης. Όλα τα παραπάνω υλοποιήθηκαν και διερευνήθηκαν μέσα από μια σειρά συγκεκριμένων δράσεων.

Ως τρόπος υλοποίησης του προγράμματος επιλέχθηκε η μέθοδος Project (σχέδιο εργασίας) σύμφωνα με την οποία:

- Το θέμα και τα ερευνητικά ερωτήματα και το πλαίσιο δράσης και ο τρόπος επίτευξης των στόχων διαμορφώθηκαν από κοινού.
- Δημιουργήθηκαν ομάδες, οι οποίες ανέλαβαν συγκεκριμένες αρμοδιότητες και εργασίες (συγκέντρωση δυαδικτικού υλικού, δημιουργία παρουσιάσεων, κατασκευή ιστοχώρου, προετοιμασία εκδηλώσεων)
- Σε κάθε συνάντηση παρουσιάζονταν ένα θέμα – προβληματισμός και ακολουθούσε κριτική και ανταλλαγή απόψεων στην ολομέλεια.

Οι κυριότερες εκπαιδευτικές τεχνικές στην υλοποίηση του προγράμματος ήταν:

Διάλεξη – συζήτηση: Αναφέρονταν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του θέματος στα 15 πρώτα λεπτά της σχολικής ώρας και στη συνέχεια ακολουθούσε συζήτηση. Επίσης προβλήθηκε 45λεπτο ντοκιμαντέρ με θέμα τη βία.

Εργασία σε ομάδες: Καθ όλη τη διάρκεια του προγράμματος δημιουργήθηκαν οι εξής ομάδες:

α/ Δύο ομάδες με συλλογή στοιχείων από δικτυογραφία ανάλογα με το ερευνητικό ενότητα που της ανατέθηκε.

β/ Μια ομάδα για εκμάθηση λογισμικού για δημιουργία ιστοχώρου – blog με επεξεργασία των δεδομένων των προηγούμενων ομάδων (σε συνεργασία με καθηγητή πληροφορικής).

γ/ Μια ομάδα για τη δημιουργία τριών παρουσιάσεων (powerpoint): μια για τη βία γενικότερα, μια για το χουλιγκανισμό και μια για τον τρόπο δημιουργίας του blog.

δ/ μια ομάδα σε συνεργασία με τον υπεύθυνο καθηγητή για το συντονισμό του προγράμματος των χρονοδιαγραμμάτων και την προετοιμασία των εκδηλώσεων.

Τεχνική καταιγισμού ιδεών (Brainstorming). Χρησιμοποιήθηκε για την δημιουργία των ερευνητικών ερωτημάτων. Αναφέρθηκε ο τίτλος πάνω στον οποίο υπήρχε αυτόματη καταγραφή των απόψεων – φράσεων των μαθητών και στη συνέχεια ομαδοποίηση αυτών σε υποθέματα. Η συγκεκριμένη μέθοδος εξασφαλίζει μεγάλη συμμετοχή, αξιοποιεί τη δημιουργικότητα και τα βιώματα των συμμετεχόντων, αναπτύσσει την ελεύθερη έκφραση, την κριτική σκέψη και τη συνεργασιμότητα.

Εικονική συνέντευξη: Οι μαθητές παρακολούθησαν συνεντεύξεις και στη συνέχεια προσπάθησαν να καταγράψουν την ψυχολογική ταυτότητα των προσώπων και να αναλύσουν τα βαθύτερα αίτια των ενεργειών τους. Πρόκειται για μια αποτελεσματική βιωματική μέθοδο που αποσκοπώντας στην ενεργή συμμετοχή των εμπλεκόμενων μαθητών εξάγει σημαντικά μαθησιακά αποτελέσματα.

7. Τόπος, χρόνος και επιλογή Ομάδας ενδιαφέροντος

Τα πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε στο ΕΠΑ.Λ Κάτω Αχαΐας με διάρκεια από 10.11.2014 μέχρι 04.05.2015.

Η ομάδα ενδιαφέροντος αποτελείτο από 16 μαθητές της Α τάξης. Η συμμετοχή όλων ήταν προαιρετική και ο μεγάλος αριθμός της ομάδας ενδιαφέροντος προήλθε αποκλειστικά από το ενδιαφέρον πολλών μαθητών για το πρόγραμμα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι παρ' όλο που το θέμα κεντρίζει καθ' ολοκληρία το ενδιαφέρον του ανδρικού πληθυσμού, υπήρχαν δυο μαθήτριες στην ολομέλεια.

8. Χρονοδιάγραμμα ανάπτυξης – προγραμματισμός δραστηριοτήτων

Το πρόγραμμα ξεκίνησε στις 10/11 και τέλειωσε στις 4/5/2015. Καθ' όλη τη διάρκειά του, κάλυψε ένα αρκετά μεγάλο φάσμα εκπαιδευτικής διαδικασίας και διερεύνησης αλλά και αρκετών δραστηριοτήτων.

Αρχικά και μέχρι την παύση των Χριστουγέννων, δόθηκε έμφαση ώστε οι συμμετέχοντες μαθητές να αποκτήσουν κάποιο υπόβαθρο σε ότι αφορά τις θεωρίες μορφών βίας, την πορεία και εξέλιξη του χουλιγκανισμού και να κατανοήσουν όλους τους παράγοντες που οδηγούν στο φαινόμενο αυτό. Παράλληλα οι ομάδες εργασίας προχωρούσαν σε συλλογή υλικού από διαδικτυακές πηγές και φωτογραφιών.

Στη συνέχεια οι ομάδα ενδιαφέροντος καταπιάστηκε με τη μελέτη, σχεδιασμό και δημιουργία ενός blog σχετικού με το χουλιγκανισμό και τη γηπεδική βία καθώς και τη δημιουργία παρουσιάσεων με σκοπό την προβολή μιας από αυτής σε εκδήλωση του σχολείου για τη σχολική βία. Ακολούθησε προετοιμασία για τη δεύτερη δράση του προγράμματος στο 5ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής δημιουργίας.

Η τρίτη και τελική δράση του προγράμματος ήταν στην εκδήλωση δραστηριοτήτων του σχολείου με επίδειξη του blog – παρουσίασης για το χουλιγκανισμό.

Συνοπτικά το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Ημερ/νία	Ημέρα	Δραστηριότητα
17/11/2014	Δευτέρα	Γνωριμία με την ολομέλεια
24/11/2014	Δευτέρα	Η έννοια της βίας - Μορφές βίας - χουλιγκανισμός
1/12/2014	Δευτέρα	Η ιστορία του χουλιγκανισμού,
8/12/2014	Δευτέρα	Ο χουλιγκανισμός και η βία στην Ελλάδα. Αιτίες, εμπλεκόμενοι φορείς
15/12/2014	Δευτέρα	Προτεινόμενοι τρόποι αντιμετώπισης της γηπεδικής βίας στην Ελλάδα
22/12/2014	Δευτέρα	Το προφίλ - ψυχοσύνθεση ενός χούλιγκαν

12/1/2015	Δευτέρα	Εκμάθηση λογισμικού δημιουργίας blog. Συζήτηση για τον τρόπο σχεδιασμού του blog
19/1/2015	Δευτέρα	----- Δημιουργία blog
30/1/2015	Παρασκευή	Άλλες μορφές βίας - Η ενδοσχολική βία
2/2/2015	Δευτέρα	Συγκέντρωση και ταξινόμηση υλικού για το blog - συζήτηση πάνω σε ορισμένα σημεία από το υλικό συγκέντρωσης.
12/2/2015	Πέμπτη	Δημιουργία παρουσίασης για χουλιγκανισμό
16/2/2015	Δευτέρα	Δημιουργία παρουσίασης για τη βία - σχολική βία (αναζήτηση υλικού - βίντεο)
16/3/2015	Δευτέρα	Εκδήλωση για τη βία στο αμφιθέατρο του ΕΠΑΛ Κάτω Αχαΐας
24/3/2015	Τρίτη	Σημεία σύνδεσης σχολικής βίας και γηπεδικής βίας - Συζήτηση
31/3/2015	Τρίτη	Προετοιμασία για το 5ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής δημιουργίας (επεξεργασία blog - δημιουργία παρουσίασης)
1/4/2015	Τετάρτη	Προετοιμασία για το 5ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής δημιουργίας (επεξεργασία blog - δημιουργία παρουσίασης)
2/4/2015	Πέμπτη	5ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής δημιουργίας- Παρουσίαση προγράμματος
21/4/2015	Τρίτη	Πραγματοποίηση εκδρομής σχολικών δικτύων ΑΥ
27/3/2015	Δευτέρα	Εικονική συνέντευξη με ένα χούλιγκαν - καταγραφή ψυχολογικής ταυτότητας - συζήτηση.
4/5/2015	Δευτέρα	Τελική παρουσίαση προγράμματος - αποτίμηση δράσεων - αξιολόγηση

9. Πεδία σύνδεσης με αναλυτικό πρόγραμμα

Το πρόγραμμα Αγωγής Υγείας συνδέεται με αναλυτικά προγράμματα σπουδών σύμφωνα με ακόλουθα:
Γλώσσα – έκφραση: Οι μαθητές μαθαίνουν να εκφράζονται, να αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη σε θέματα ενδιαφέροντος και να την αποτυπώνουν γραπτώς. Αυτό συμβαίνει με την εξαγωγή των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, την αξιολόγηση ανάλυση και καταγραφή συμπερασμάτων.

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές:

α/ Οι μαθητές έμαθαν και κατανόησαν την έννοια και τον τρόπο μιας στατιστικής επεξεργασίας και την δημιουργία διαγραμμάτων και τη γραφικών παραστάσεων και τη χρήση τους στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων .

β/ Οι μαθητές για πρώτη φορά αποκόμισαν σημαντικές γνώσεις για την κατασκευή και διαχείριση απλών ιστοτόπων (blogs), γεγονός που κέντρισε το ενδιαφέρον αρκετών από αυτούς και συνδέθηκε με αρκετά μαθήματα στην ειδικότητα της Πληροφορικής. Επιπλέον, κατανόησαν τη χρησιμότητα μιας τέτοιας δραστηριότητας σε ένα πρόγραμμα ή μια διερευνητική διαδικασία γενικότερα.

10. Η παρακολούθηση του προγράμματος – Υλοποίηση δραστηριοτήτων

Το όλο πρόγραμμα εμπλουτίστηκε από αρκετές δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια του. Σκοπός του προγράμματος δεν ήταν ο περιορισμός σε στείρες διαλέξεις αλλά η απόκτηση βιωματικών εμπειριών μέσω επισκέψεων, παρουσιάσεων, και δημιουργικών δράσεων που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων μαθητών. Οι δράσεις του προγράμματος ήταν οι ακόλουθες:

10.1 Διαλέξεις

Αφού επιλέχτηκε το θέμα και τα υποθέματα ακολούθησαν διαλέξεις και συζητήσεις αρχικά για το θέμα της βίας και ειδικότερα για το θέμα του χουλιγκανισμού. Ο σκοπός των διαλέξεων ήταν η ομάδα ενδιαφέροντος να αποκτήσει βασικές γνώσεις στο όλο θέμα με σκοπό την δημιουργία κριτικής σκέψης προς υιοθέτηση μιας αντικειμενικής στάσης και συμπεριφοράς. Πιο συγκεκριμένα αναπτύχθηκαν και συζητήθηκαν οι παρακάτω έννοιες:

- **Η βία γενικά»**
 - Ποιος ο σκοπός της βίας.
 - Ποιες οι κύριες μορφές βίας.
 - Ποιες είναι οι αιτίες της βίας.

- **Η χουλιγκανική βία**
 - Τι είναι ο χουλιγκανισμός.
 - Ιστορική αναδρομή του φαινομένου του χουλιγκανισμού.
 - Ποιες αιτίες οδηγούν στο χουλιγκανισμό.
 - Ο χουλιγκανισμός στην Ελλάδα.
 - Ποιοι οι πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης.
 - Κύρια σημεία νομοθεσίας κρατών που αντιμετώπισαν του χουλιγκανισμό.

- **Η ενδοσχολική βία**
 - Μορφές σχολικής βίας.
 - Κύριες αιτίες στην σχολική βίας (αναζήτηση κοινών χαρακτηριστικών με αυτές του χουλιγκανισμού).
 - Τι πρέπει να ξέρουμε για τη σχολική βία.
 - Τι πρέπει να κάνει ένα «θύμα» σχολικής βίας.
 - Περιστατικά bullying στην Ελλάδα

10.2. Δημιουργία blog για χουλιγκανισμό – βία

Η δράση αυτή αποφασίστηκε από την ολομέλεια με σκοπό αφενός μεν να υπάρχει ένας χώρος συγκέντρωσης όλου του υλικού που αναζητήθηκε στο διαδίκτυο και αφετέρου να παρουσιαστεί στο Μαθητικό Ψηφιακό Φεστιβάλ στην Πάτρα. Έτσι δημιουργήθηκε και με τη βοήθεια του υπευθύνου καθηγητή αλλά και την καθοδήγηση καθηγητών της Πληροφορικής ένα blog στον οποίο ο επισκέπτης να μπορεί να βρει χρήσιμες πληροφορίες για θέματα βίας και χουλιγκανισμού.

Η ηλεκτρονική διεύθυνση του blog είναι:

<http://www.exitviolence.blogspot.gr/> ⁴

⁴ Προτρέπουμε στον αναγνώστη πατώντας στον παραπάνω σύνδεσμο να περιηγηθεί στο blog.

Στο blog αυτό ο επισκέπτης μπορεί να διαβάσει ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την ιστορία του Χουλιγκανισμού, για την εξέλιξη του χουλιγκανισμού στην Ελλάδα, τα αίτια που τον δημιούργησαν, τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισής του και την κείμενη ελληνική νομοθεσία. Επίσης υπάρχει πλήρες ημερολόγιο περιστατικών γηπεδικής βίας στην Ελλάδα καθώς και εκτενή παρουσίαση των μεγαλύτερων ποδοσφαιρικών τραγωδιών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Επίσης στο blog υπάρχει πλούσιο υλικό με βίντεο για τη σχολική βία και τις παρουσιάσεις της ολομέλειας καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Επίσης έχει δημιουργηθεί ένα ερωτηματολόγιο για τη βία το οποίο μπορεί κανείς να απαντήσει on line.

Σκοπός του blog για αυτή τη χρονιά είναι η εστίαση σε θέματα γηπεδικής βίας. Μακροπρόθεσμος στόχος είναι η ο εμπλουτισμός του πάνω σε θέματα άλλων μορφών βίας ως αντικείμενο μελλοντικών προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Έτσι φιλοδοξούμε να δημιουργήσουμε έναν εκτενή ιστοχώρο που περιέχει υλικό για κάθε φαινόμενο βίας και θα φιλοξενεί άρθρα σκέψεις και απόψεις πάνω σε αυτό το τόσο ευαίσθητο θέμα.

10.3. Παρουσιάσεις

Στη διάρκεια του προγράμματος δημιουργήθηκαν τρεις παρουσιάσεις από υλικό που αντλήθηκε από το διαδίκτυο και από συμπεράσματα που καταγράφηκαν στις διαλέξεις. Ουσιαστικά αποτελεί μια ανακεφαλαίωση των διαλέξεων και μια συνοπτική παρουσίαση αφενός μεν για τη σχολική βία και αφετέρου για τη γηπεδική. Επιπλέον δημιουργήθηκε και μια τρίτη παρουσίαση για τις ανάγκες του Ψηφιακού Φεστιβάλ και αφορά τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάστηκε το blog και μια περιήγηση σε αυτό γενικότερα.

Ο ηλεκτρονικός αναγνώστης μπορεί να επισκεφτεί διαδικτυακά τις παρουσιάσεις αυτές, πατώντας στους παρακάτω συνδέσμους:

- ✓ [Παρουσίαση για τη σχολική βία](#)
- ✓ [Παρουσίαση για τη γηπεδική βία – χουλιγκανισμό](#)
- ✓ [Παρουσίαση οδηγιών για τη δημιουργία blog \(Ψηφιακό φεστιβάλ\)](#)

10.4. Παρουσίαση προγράμματος στο 5ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας

Το 5ο Μαθητικό Φεστιβάλ Ψηφιακής Δημιουργίας αποτελεί πλέον ένα θεσμό όπου οι σχολικές μονάδες μπορούν να προβάλλουν και να προωθήσουν ψηφιακά δημιουργήματα. Το συγκεκριμένο Φεστιβάλ διεξήχθη στην Πάτρα από 2.4.15 – 4.4.15, με παράλληλη διεξαγωγή και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας (Αργίριο, Ηράκλειο, Καλαμάτα, Κέρκυρα, Λάρισα, Μυτιλήνη, Ξάνθη, Ρόδο, Χανιά)

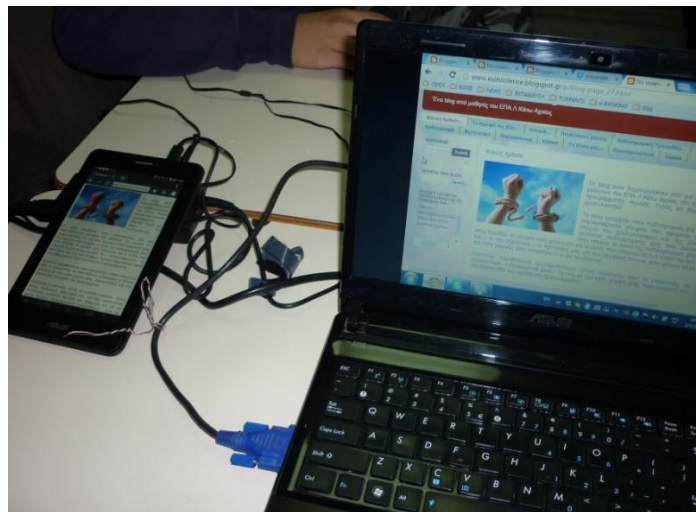
Η ημερομηνία παρουσίασης για το δικό μας πρόγραμμα ήταν η Πέμπτη 2.4.2015. Αυτό που επιχειρήθηκε στην περίπτωση μας, είναι μια

διασύνδεση του προγράμματος Αγωγής Υγείας με το Φεστιβάλ αυτό, σε μια προσπάθεια προώθησης των προγραμμάτων αυτών μέσω ψηφιακών τεχνημάτων. Με τον τρόπο αυτό προβάλλεται τόσο το πρόγραμμα

ως διάχυση των αποτελεσμάτων του, όσο και η όλη προσπάθεια της ολομέλειας για την υλοποίηση του. Συγχρόνως η ψηφιακή μας δημιουργία κερδίζει σε προβολή και επισκεψιμότητα.

Πέρα από τα οφέλη του προγράμματος υπήρχαν και σημαντικά οφέλη στους συμμετέχοντες μαθητές στο Ψηφιακό Φεστιβάλ. Οι μαθητές για πρώτη φορά είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν ένα δικό τους δημιούργημα μπροστά σε μεγάλο κοινό και υπό παρουσία επιτροπής που στο τέλος τους αξιολόγησε με μερικές ερωτήσεις. Το αποτέλεσμα ήταν ότι, παρόλο το μεγάλο άγχος τους, οι συμμετέχοντες κατάφεραν να βγάλουν σε πέρας μια πολύ επιτυχημένη παρουσίαση και να αποκτήσουν σημαντική εμπειρία σε ανάλογες περιπτώσεις. Η επιτυχία του όλου εγχειρήματος διαφάνηκε

από τα λεγόμενα της επιτροπής: «*τώρα καταλαβαίνουμε τον τίτλο της παρουσίασης που είναι όντως διαφορετική από τις άλλες*».

Τέλος σε ότι αφορά την έκθεση του ψηφιακού τεχνήματος, ήταν γενικώς αποδεκτό ότι το περίπτερό μας κέντρισε το ενδιαφέρον αρκετών επισκεπτών, οι οποίοι ενημερώθηκαν τόσο για το blog, όσο και για το πρόγραμμα ΑΥ γενικότερα.

Ο ηλεκτρονικός αναγνώστης μπορεί να δει το βίντεο της παρουσίασης του ΕΠΑΛ Κάτω Αχαΐας στη διεύθυνση:

<https://www.youtube.com/watch?v=DIWWAMA27ts>

10.5. Παρουσίαση προγράμματος στο ΕΠΑΛ Κάτω Αχαΐας

Στα πλαίσια εκδήλωσης που πραγματοποιήθηκε στο αμφιθέατρο του ΕΠΑΛ Κάτω Αχαΐας την 16.03.2015 για τη σχολική βία, η ομάδα ενδιαφέροντος πραγματοποίησε παρουσίαση για τη βία στους μαθητές του σχολείου, με βίντεο και υλικό από πρόσφατο περιστατικό σχολικής βίας στην Ελλάδα. Οι μαθητές παρακολούθησαν την όλη εκδήλωση με μεγάλο ενδιαφέρον και στο τέλος με ακολούθησε συζήτηση για το bullying στην Ελλάδα.

10.6. Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί μια καλή μέθοδο διερεύνησης που οδηγεί στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων, τόσο για τις αιτίες που σχετίζονται με το αντικείμενο μελέτης όσο και στους πιθανούς τρόπους βελτίωσης ή αντιμετώπισης του προβλήματος.

Το θέμα επιλέχτηκε να ήταν η βία γενικότερα καθώς ο χουλιγκανισμός παρέπεμπε σε περιορισμένο αριθμό δειγματος. Άλλωστε όπως έχει προαναφερθεί, το θέμα δεν περιορίζεται στη γηπεδική αλλά και κάθε μορφής βία. Για τη δημιουργία των ερωτήσεων επιλέχτηκε η τεχνική του καταγισμού ιδεών, όπου με τις φράσεις «βία» «bullying» γράφονταν αυτόματα στον πίνακα κάθε αυθόρμητη έκφραση των μαθητών. Οι εκφράσεις στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν και βάσει των ομάδων αυτών άρχισαν να δημιουργούνται οι ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο αποφασίστηκε να είναι κλειστού τύπου με ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών καθώς αυτό κατά τη γνώμη των μαθητών θα ήταν πιο εύκολο διαχειρίσιμο.

Το ερωτηματολόγιο μάλιστα ενσωματώθηκε σε ειδική σελίδα στο blog όπου ο κάθε επισκέπτης μπορεί να απαντήσει. Τα αποτελέσματα των απαντήσεων εισάγονται απευθείας στη διαχείριση του blog.

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την επεξεργασία των απαντήσεων είναι αρκετά ενδιαφέροντα και αποτέλεσαν έναυσμα επικοινωνιακών συζητήσεων με σκοπό τη βαθύτερη ανάλυση αιτιών.

Η τελική μορφή του ερωτηματολογίου, η στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων και η αξιολόγησή τους παρουσιάζονται στο παράρτημα Α.

10.7. Εικονική συνέντευξη

Η συνέντευξη είναι μια ερευνητική τεχνική που προφέρει χρήσιμα συμπεράσματα και μια αρκετά διεξοδική μελέτη και επεξεργασία των ερευνητικών ερωτημάτων. Στην δική μας περίπτωση η συνέντευξη δεν ήταν άμεση, αλλά αντλήθηκε από το διαδίκτυο. Οι μαθητές από τα λεγόμενα των προσώπων κατέγραψαν ενδιαφέροντες παρατηρήσεις από τις οποίες μέσα από συζήτηση οδήγησαν σε δημιουργία αξιοσημείωτων συμπερασμάτων τα οποία καταγράφονται στην ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Πιο συγκεκριμένα παρουσιάστηκε στην ολομέλεια ένα βίντεο από εκπομπή ελληνικού τηλεοπτικού σταθμού⁵ όπου δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη συνέντευξη ενός επώνυμου πρώην αρχηγού επίσημου συνδέσμου οργανωμένων οπαδών ποδοσφαιρικής ομάδας, ο οποίος μάλιστα κατάφερε να απεμπλακεί από το χούλιγκανισμό. Στα δύο επόμενα βίντεο⁶, καταγράφηκαν τα κύρια σημεία συνεντεύξεων με μαρτυρίες δύο άγνωστων οργανωμένων οπαδών. Στην ανάλυση που ακολουθεί παραθέτονται οι κύρια σημεία των συνεντεύξεων με φράσεις από τις οποίες μπορεί κάποιος να σκιαγραφήσει το προφίλ ενός χούλιγκαν.

10.7.1. Το 'ψυχολογικό' ενός χούλιγκαν με καταγραφή φράσεων – κλειδιά

...«Η ομάδα για μένα είναι... πώς αγαπάς τη γυναίκα σου και τα παιδιά σου - τα βάζω στο ίδιο τσουβάλι...»

...«Αν μου πεις κουβέντα για ... (όνομα ποδοσφαιρικής ομάδας) μπορώ να σε σκοτώσω κιόλας»

Η ταυτότητα ενός οργανωμένου οπαδού που καταφεύγει σε βία είναι διαμετρικά αντίθετη από έναν απλό οπαδό. Η αγάπη για την ομάδα είναι και στις δύο περιπτώσεις δεδομένη όμως για έναν οργανωμένο χούλιγκαν ο συναισθηματικός δεσμός μέσω της αγάπης αυτής είναι τόσο ισχυρός πού υπερβαίνοντας τη συνειδησιακή λογική οδηγείται σε πράξεις συναισθηματικής παρόρμησης και ακραίων συμπεριφορών ακόμα και αφαίρεση ζωής.

«Σε οποιοδήποτε γήπεδο έπρεπε η ομάδα να έχει έστω και ένα πανό .. ένα κουρέλι ...να ακουστεί στο γήπεδο... φανταστείτε σε πόλεις όπως η Αθήνα που είναι ζούγκλα ανάμεσα σε άλλους οπαδούς ...Ο έφηβος έχει άγνοια κινδύνου και δόξα το Θεό που είμαστε ακόμα στη ζωή...»

Εδώ διαφαίνεται το κίνητρο. Η ομάδα πρέπει να δίνει την παρουσία της σε κάθε γήπεδο ακόμα κι αν αυτό είναι απαγορευτικό για ορισμένες γηπεδικές έδρες. Αυτό είναι και ο σκοπός ενός οργανωμένου οπαδού. και ο οποίος πρέπει να επιτευχθεί πάση θυσία. Στην περίπτωση που αυτό δεν γίνεται, τα επεισόδια είναι αναπόφευκτα. Σε πολλές όμως περιπτώσεις τα επεισόδια είναι και επιβεβλημένα καθώς οι χούλιγκαν θεωρούν όσο πιο δυναμική παρουσία έχει η ομάδα τους τόσο περισσότερο σεβασμού τυγχάνει.

«Δαιμονιζόμουν κανονικά.. το ένιωθα....»

«Όταν είσαι σε μια φάση που βράζει το αίμα σου δεν βλέπεις ούτε stop ούτε τίποτα φυσιολογικά σου φαίνονται όλα..... μετά που ωριμάζει ο εγκέφαλος σου αρχίζεις να βλέπεις..»

Είναι γνωστό ότι η εφηβική ηλικία διακατέχεται από μια συνεχή τάση αμφισβήτησης, επαναστατικής διάθεσης, επιβολής και καθολικής απόρριψης όλων αυτών που δεν συνάγουν με την προσωπικότητα που ο νέος προσπαθεί να οικοδομήσει γύρω από τον εαυτό του. Στην προσπάθεια του αυτή και καθώς είναι αρκετά επιρρεπής, μπορεί να υποκύψει εύκολα σε ακραίες τάσεις όταν υπάρχει έλλειψη ορίων, απάθεια και κυρίως απόρριψη από το οικείο του περιβάλλον. Η άρνηση του να παραδεχτεί τα λάθη του είναι δεδομένη και δεν δέχεται κριτική καθώς τη θεωρεί a priori κακόβουλη. Οι φραγμοί καταλύονται στο βωμό μιας αυτοεικόνας που θα πρέπει να προκαλέσει αίσθηση και να τύχει σεβασμού από τους πάντες. Στην

⁵ Από την εκπομπή «360 μοίρες»: https://www.youtube.com/watch?v=iyhW1U_c2ec

⁶ https://www.youtube.com/watch?v=46k_d8Lz80w και <https://www.youtube.com/watch?v=8ymtxXX1qGk>

περίπτωση όμως μας ακραίας συμπεριφοράς, ο σεβασμός είναι απόρεια του φόβου ο οποίος πρέπει να καλλιεργηθεί σε όλο τον περίγυρό του.

Με την πάροδο των χρόνων αρχίζουν οι πρώτες οριοθετήσεις. Η χωρίς όρια επαναστατική συμπεριφορά σταδιακά δίνει τη θέση της σε περισσότερο λογικές διεργασίες που αν καλλιεργηθούν σωστά ενδεχομένως οδηγήσουν σε επαναφορά από μια ακραία και ισοπεδωτική συμπεριφορά

«Εκείνη την ώρα «τυφλώνεσαι». Ζεις στο δικό σου κόσμο και το μόνο που σε ενδιαφέρει είναι να ευχαριστηθείς..»

«Εκείνη τη στιγμή δε νιώθεις τίποτα..μίσος..»

«Είναι αδρεναλίνη είναι όλα..είναι χαρά να του πάρω την μπλούζα.. είναι σαν λάφυρο.

«Το να γίνεις φονιάς είναι κάτι σα να κρέμεσαι σε μια μικρή κλωστή...»

Εστιάζοντας στην όλη διαδικασία μιας ακραίας συμπεριφοράς, διαπιστώνουμε ότι η συναισθηματική παρόρμηση έχει κυριαρχήσει τόσο καθολικά που έχει εισβάλει ακόμα και στο «ασυνείδητο» με αποτέλεσμα οι πράξεις να γίνονται πλέον με αυτοματισμούς και χωρίς τη στοιχειώδη λογική επεξεργασία. Τα συναισθήματα του μίσους αλλά και της ευχαρίστησης μιας «νίκης», οδηγούν σε ενέργειες συνεχώς αποκλίνουσες από συνειδησιακές διεργασίες, που οδηγούν με χαρακτηριστική ευκολία ακόμα και σε μοιραία περιστατικά.

«Στην προσωπική σου ζωή νιώθεις ότι μειονεκτείς και κάπου θέλεις να νιώσεις ότι μετράς. Έτσι θέλεις να δείξεις στους οπαδούς της άλλης ομάδας ότι είναι σκάρτοι μπροστά σου... Ο τρόπος είναι να τους χτυπήσεις με κάθε τρόπο.»

«Οι τσακωμοί δε σταματάμε... αυτός είναι ο οπαδισμός...»

Το κίνητρο κάθε οπαδού χούλιγκαν δεν είναι ακριβώς η καθιέρωση της ομάδας του. Είναι ουσιαστικά η καθιέρωση του εαυτού του μέσα από αυτή. Η βία ένα ο μόνος τρόπος για την καθιέρωση αυτή, καθώς μια συνολικά χαμηλή αυτοεκτίμηση (...νιώθεις ότι μειονεκτείς), οδηγεί στην «άνευ όρων» καθιέρωση μιας αποδεκτής από τον περίγυρο αυτοεικόνας. Και οι λόγοι που τον έχουν οδηγούν στη χαμηλή αυτοεκτίμηση είναι πολλοί.⁷

«Η διοίκηση της ομάδας με κατηγορήσε ως αρχηγό συνδέσμου για υποκινητή προσχεδιασμένων επεισοδίων. Η πρώτη 'φλασιά' ήταν τότε όταν κατάλαβα ότι πέρα από την ομάδα υπάρχουν και άλλα ενδιαφέροντα...»

Οι λόγοι που οδηγούν σε μεταστροφή μιας φαινομενικά παγιωμένης συμπεριφοράς, πέρα από την ηλικιακή ωρίμανση, μπορεί να είναι και ένα βίαιο γεγονός ή μια εξέλιξη που αποκλίνει από τις προσδοκίες του ατόμου ενισχυόμενη από το φόβο μια πιθανού καταστροφικού για το ίδιο το άτομο αποτελέσματος. Για το νεαρό χούλιγκαν, ο φόβος συχνά έπεται του αποτελέσματος των πράξεών του. Ο φόβος αυτός δεν αποτελεί κατ'ανάγκη κριτήριο έναρξης μιας βίαιης πράξης όταν την ίδια στιγμή για όλους του άλλους είναι το κυρίαρχο συναίσθημα. Όταν όμως, ως αποτέλεσμα λογικών νοητικών διεργασιών, το συναίσθημα αυτό δράσει ενεργητικά, πιθανώς να οδηγήσει σε αναθεώρηση δεδομένων και μεταστροφή μιας προσωπικότητας.

⁷ Παρουσιάζονται διεξοδικότερα στο κεφ. 11 «ανάλυση των αποτελεσμάτων»

10.7.2. Μια εσκεμμένη διαδικασία

Έχοντας ολοκληρώσει την ψυχοσύνθεση ενός οπαδού, παραθέτουμε στη συνέχεια κάποιες φράσεις οι οποίες καταδεικνύουν ότι μια κατάσταση πολλές φορές συντηρείται είτε αναπόφευκτα, είτε εσκεμμένα. Αυτό αφορά τον έλεγχο των οργανωμένων οπαδών από την αστυνομία σύμφωνα με τα παρακάτω λεγόμενα τους, στις συνεντεύξεις που μελετούμε:

«Οι φωτοβολίδες μπαίνουν στο γήπεδο από οργανωμένους οπαδούς, υπό την ανοχή των ΠΑΕ, οι οποίες κάνουν τα στραβά μάτια. Φορτία με βεγγαλικά περνούν ώρες πριν αρχίσει ένα ντέρμπι, χωρίς να γίνει κανένας έλεγχος. Μέσα στα φορτία μπορεί να υπάρχουν και πιστόλια φωτοβολίδας.

«Τα ναρκωτικά τα περνάει ο καθένας μόνος του, με δική του ευθύνη...».

«Υπάρχουν τσακωμοί που βγαίνει και όπλο... αν και πιο πολύ μαχαίρι παίζει πλέον.. έχουν αλλάξει οι εποχές».

«Υπάρχει έλεγχος αλλά άμα σε περάσουν αυτοί που έχουν εισιτήριο είναι όλα ΟΚ».

«Πολλές φορές σπάμε τον έλεγχο και περνάμε όπλα μαχαίρια και άλλα».

«Το ψάξιμο δεν είναι τίποτα... όλο ευθεία και μπήκες... σηκώνεις τα χέρια και αυτό είναι όλο το ψάξιμο της αστυνομίας.

– Με τις τσάντα στον ώμο;

- Ναι».

Ακόμα και στην περίπτωση που ο αναγνώστης διαπιστώσει υπερβολή στα παραπάνω, είναι σίγουρο ότι δεν υπάρχει τουλάχιστο η διάθεση επίλυσης του όλου θέματος από τους εμπλεκόμενους σε αυτό φορείς, με την εφαρμογή ακόμα και των στοιχειωδών κανόνων. Δυστυχώς στην Ελλάδα ορισμένοι κανόνες που διέπουν τη νομοθεσία εφαρμόζονται στοιχειωδώς ή απλά δεν εφαρμόζονται. Το πρόβλημα τελικά μετατίθεται από την ουσιαστική επίλυση στην επίρριψη ευθυνών εκατέρωθεν λόγω της πλημμελούς άσκησης κανόνων και νόμων. Το κατά πόσο η χουλιγκανική βία συντηρείται εσκεμμένα είτε επειδή δρα αποπροσανατολιστικά ως κυρίαρχο θέμα, είτε γιατί ευνοεί οικονομικά κάποιες κοινωνικές ομάδες, είναι κάτι που χρήζει περεταίρω διερεύνησης και συνολικής καταγραφής γεγονότων σε όλο το φάσμα και το χρονικό ορίζοντα της ύπαρξης της. Είναι γεγονός ότι και πολλά έχουν γράψει περί εσκεμμένης διατήρησης χουλιγκανικής βίας και αποτελεί ισχυρισμό πολλών κοινωνικών κατηγοριών. Εμείς από την πλευρά μας, ούτε ως πιθανότητα θα το αποκλείσουμε, ούτε ως πρωταρχικό θέμα θα το προβάλλουμε. Θεωρούμε απλά πως η γηπεδική βία συντηρείται διαχρονικά από όλους, και σε όλο το εύρος της από μια οργανωμένη και πολυδιάστατη συμπλοκή μέχρι ένα απλό επεισόδιο σε τοπικό ποδοσφαιρικό αγώνα.

11. Αναμενόμενα αποτελέσματα - αξιολόγηση δραστηριοτήτων και προγράμματος

11.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Αν και από ένα πρόγραμμα ΑΥ δεν αναμένει κανείς μια διεξοδική διερεύνηση σε ένα θέμα τόσο ευρύ και πολυεπίπεδο όπως η χουλιγκανική βία, τελικά θεωρούμε ότι στόχοι μας επετεύχθησαν καθώς οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν και ανέλυσαν για το τι πραγματικά είναι η βία σε κάθε μορφή της και ιδιαίτερα για το χουλιγκανισμό που στη χώρα μας αποτελεί μάλιστα. Σύμφωνα με αυτή την ενημέρωση και τις λοιπές δράσεις του προγράμματος θα επιχειρηθεί η απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων αφενός μεν με μια διεξοδική ανάλυση του φαινομένου και τις αιτίες που το προκαλούν, και αφετέρου με μια διερεύνηση της σχέσης μιας απλής παραβατικής συμπεριφοράς με φαινόμενα χουλιγκανισμού.

11.1.1. Οι αιτίες του χουλιγκανισμού σε εθνικό επίπεδο

Ο χουλιγκανισμός μόλις την τελευταία δεκαετία επεκτάθηκε και σε άλλα πλην του ποδοσφαίρου αθλήματα. Από τότε όμως που πρωτοεμφανίστηκε, κυριαρχεί στο ποδόσφαιρο. Ο ποδοσφαιρικός χουλιγκανισμός ήταν ένα από τα πρώτα ζητήματα που προσέλκυσαν στη μελέτη του ποδοσφαίρου, ακαδημαϊκούς, κοινωνιολόγους, ιστορικούς και ψυχολόγους στην ανάπτυξη υποθέσεων επεξήγησης των αιτίων συνέχισης ύπαρξης του χουλιγκανισμού.

Μόλις τελείωσε το Euro 2000, και με αφορμή τα επεισόδια μεταξύ Άγγλων και Γερμανών, κάποιος άγγλος ανταποκριτής εξέφρασε την αμφίδρομη άποψη πως «αν δεν υπήρχαν επεισόδια, το ποδόσφαιρο δεν θα ήταν ο βασιλιάς των σπορ, αλλά και πάλι, αν το ποδόσφαιρο δεν ήταν τόσο σημαντικό για τη ζωή τόσο πολλών ανθρώπων, δεν θα δημιουργούνταν επεισόδια»⁸. Τα πλάνα των επεισοδίων με καρεκλοπόλεμο στους πολιτισμένους δρόμους των Βρυξελλών, αλλά και κάθε είδους οπαδικές συμπεριφορές έχουν πάντα την ίδια γλώσσα την ίδια αισθητική, τις ίδιες κινήσεις και συμπεριφορές την ίδια ένταση, άσχετα από την εντοπιότητα και τα βαθύτερα κίνητρα που τα προκαλούν. Ωστόσο, παρ' όλο που το αποτέλεσμα είναι το ίδιο, οι αιτίες κάθε φορά διαφέρουν. Μια προσέγγιση της χουλιγκανικής βίας σίγουρα θα πρέπει να είναι η ιδιαίτερη καταγωγή των χούλιγκαν, οι οποίοι μεταφέρουν όλα τα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά προβλήματα των εθνών ή των ευρύτερων γεωγραφικών περιοχών τους. Οι Ευρωπαίοι λ.χ. έχουν τελείως διαφορετικά κίνητρα από τους Νοτιοαμερικανούς, όπως και οι Θεσσαλονικείς με τους Αθηναίους ή οι Ισπανοί με τους Καταλανούς. Κατά συνέπεια για να προσεγγίσουμε το θέμα, απαιτείται μια ολιστική θεώρηση του σε σχέση με όλους τους εθνικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες που το επηρεάζουν. Οι αιτίες του χουλιγκανισμού είναι πολλές οι κυριότερες από τις οποίες είναι:

- η έλλειψη παιδείας που ωθεί σε πρόκληση καταστροφών χωρίς ιδιαίτερη αφορμή. Οι χούλιγκαν αυτοί κάνουν απλά αισθητή την παρουσία τους έξω από τα παράθυρα των «κέντρων λήψης αποφάσεων». Προσπαθώντας να ισχυροποιούν τις απόψεις τους στις επιλογές της Διοίκησης των ομάδων τους, διακατέχονται από αίσθημα υπεραυξημένης ευθύνης. Οι Βαλκανικές χώρες και η Ελλάδα είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα δημιουργίας χουλιγκανισμού τέτοιου είδους. Στη χώρα μας ειδικότερα, παρ' όλο που το αθλητικό ιδεώδες αποτελεί σήμα κατατεθέν του πολιτισμού μας, η αθλητική μας παιδεία, ιδιαίτερα σε λαϊκά αθλήματα όπως το ποδόσφαιρο, είναι ελλιπής και επικρατεί περισσότερο η ιδέα του ανταγωνισμού παρά της αθλητικής άμιλλας. Είναι προφανές ότι σε επίπεδο πρωταθλητισμού καλλιεργείται στο μέγιστο βαθμό ο ανταγωνισμός στους παίκτες των ομάδων. Το φαινόμενο αυτό όμως, λόγω περιορισμένης παιδείας, διευρύνεται ακόμα και στον απλό και χωρίς ιδιαίτερο συμφέρον οπαδό. Το φίλαθλο πνεύμα και η ομορφιά ενός αθλήματος μεταβάλλεται σε άκρατο ανταγωνισμό με αλληλοκατηγορίες, ύβρεις και μια ατέρμονη συνομοσιολογία.
- τα ποσοστά αλκοολισμού σε μια χώρα. Το αλκοόλ σύμφωνα με ιατρικές απόψεις, είναι η πιο επικίνδυνη ουσία από εκείνες που προκαλούν εξάρτηση: αφαιρεί κάθε αίσθημα πόνου, ηθικών αναστολών και την αίσθηση της πραγματικότητας καθιστώντας ιδιαίτερα επικίνδυνη την εκδήλωση μιας συμπεριφοράς όχλου. Ο συγκεκριμένος τύπος χουλιγκανισμού δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη περιβάλλον με ελλιπή παιδία ή φτωχοποιημένη κοινωνία. Αντιθέτως διευρύνεται σε οργανωμένες και πλούσιες κοινωνίες, ως συνέπεια της απομόνωσης του εντόνου ρυθμού της ζωής, του κοινωνικού ανταγωνισμού και της έλλειψης ενδιαφέροντος σε τετριμμένες

⁸ Εφημερίδα «Το θήμα» – δημοσίευση: 16/07/2000

διαδικασίες. Πρόκειται για μια αρκετά επικίνδυνη μορφή χουλιγκανικής βίας που δύσκολα αντιμετωπίζεται.

- οι εσωτερικές διαφορές και εθνικές αντιπαλότητες μιας χώρας που μεταφέρονται σε ποδοσφαιρικές αλλά και άλλου είδους ομαδικές αθλητικές εκδηλώσεις. Τα αίτια του χουλιγκανισμού αυτού του είδους είναι μακροχρόνια, βαθιά ριζωμένα και εμποτισμένα στην ιδιοσυγκρασία των πολιτών, αναζητώντας εξωτερική σε κάθε είδους δραστηριότητα. Το ποδόσφαιρο ως το πιο λαοφιλές άθλημα αποτελεί πρόσφορο έδαφος για ανάδειξη τέτοιων διαφορών. Οπαδοί τέτοιων ομάδων δε διστάζουν ακόμα και να ταχθούν φανατικά υπέρ της αντίπαλης ξένης ομάδας αντί της ομοεθνής τους λόγω εθνικιστικών διαφορών.
- η αυξημένη ανεργία και η οικονομική κατάσταση μιας χώρας όπου καλλιεργεί βίαιη συμπεριφορά. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης έχει επιφέρει δραματικές αλλαγές στα οικονομικά μεγέθη αρκετών χωρών και σε αρκετές από τις οποίες – συμπεριλαμβανομένης και της δικής μας – έχουν διαμορφωθεί συνθήκες κλιμακούμενης ύφεσης και επιδείνωσης των εργασιακών δεδομένων. Σε συνδυασμό με την τεχνολογική ανάπτυξη η ανεργία εκτοξεύεται δημιουργώντας κλίμα αστάθειας, νευρικότητας και προσωπικών τυχοδιωκτισμών που συντηρούν φαινόμενα βίας και χουλιγκανισμού. Το λαοφιλές ποδόσφαιρο γίνεται πλέον η αρένα εκτόνωσης τέτοιων καταστάσεων. Οι πρωταγωνιστές εδώ δεν ανήκουν σε κάποιον οργανωμένο σύνδεσμο, αλλά είναι μέλη καθημερινής ζωής, που παρασυρόμενοι από την ψυχολογία του όχλου, βιώνουν απλά την ανασφάλεια των σημερινών καιρών.
- Η φτωχοποίηση γενικά μιας χώρας. Οι κάτοικοι φτωχών χωρών που βλέπουν τα επεισόδια ως φυσική προέκταση ενός σημαντικού ποδοσφαιρικού αγώνα ή, αλλιώς, ως ενεργό προσφορά των φιλάθλων στον αγώνα των ομοϊδεατών τους ποδοσφαιριστών. Στην Αργεντινή λ.χ. υπάρχουν 37.000.000 άνθρωποι χωρισμένοι σε τέσσερις λαούς, που μιλούν πέντε γλώσσες, έχουν (επισήμως) τέσσερις θρησκείες, ενώ το 25,5% του πληθυσμού βρίσκεται πολύ κάτω από τα όρια της ανέχειας. Σε ανάλογες χώρες μια νίκη στο ποδόσφαιρο σημαίνει κάτι πολύ πιο ιερό από τρεις βαθμούς στο πρωτάθλημα. Σημαίνει ότι για μία εβδομάδα η πόλη θα έχει κάτι να γιορτάζει, οι οπαδοί της ομάδας θα ξεχωρίζουν από τους άλλους, θα κρατούνται έτσι ζωντανοί., Συχνά ο παίκτης που βάζει το γκολ είναι ο «από τον Θεό ευλογημένος», καθώς η δεισιδαιμονία παρατηρείται αυξημένη σε τέτοια περιβάλλοντα. Τα ποδοσφαιρικά ινδάλματα κοσμούν κάθε γωνία στους τοίχους σπιτιών, καταστημάτων, Δημόσιων υπηρεσιών. Πέρα από την πολιτική, τη θρησκεία, τη φτώχεια, ο αθλητισμός εμπλέκεται με τα όνειρα ενός λαού και τις ες αεί ανεκπλήρωτες προσδοκίες του, δημιουργώντας έτσι ίσως το πιο εκρηκτικό κοινωνικό μίγμα. Πρόκειται για μια χειραγωγή χωρίς αρχή και τέλος, μια συνεχώς συντηρούμενη διαδικασία που σκοπό της έχει μόνο να διατηρήσει συνθήκες χαμηλού βιοτικού επιπέδου, και υποβιβασμό της κριτικής σκέψης έναντι μιας συνεχούς ποδοσφαιρικής θρησκομανίας.
- Στην όξυνση του φαινομένου ιδιαίτερο ρόλο παίζει ο αθλητικός τύπος. Η λειτουργία του τελευταίου είναι ταυτισμένη με την εξυπηρέτηση στενών οικονομικών συμφερόντων. Η απόλυτη ταύτιση με την ομάδα, που μπορεί να την προβάλλουν σαν ιδέα για να είναι καλά κρυμμένη η επιχειρηματική δραστηριότητα των επιτηδίων του χώρου, γεννά φανατισμό. Για παράδειγμα, η θεοποίηση των ποδοσφαιριστών και η αποθέωσή τους με πηχυαίους τίτλους, προωθεί την κατασκευή φανατικών οπαδών έτοιμων για όλα.

Στη χώρα μας υπάρχει συνδυασμός των παραπάνω αιτιών, καθώς και δεινή οικονομική κατάσταση βιώνουμε τα τελευταία χρόνια, και τα ποσοστά ανεργίας είναι αυξητικά, και ελλιπή (αθλητική) παιδεία παρέχουμε. Παρ' όλο που το πρόβλημα του χουλιγκανισμού εντοπίζεται στην 'ψυχοσύνθεση των ταραξιών', στη συνολική του θεώρηση η ελληνική πολιτεία και οι υπόλοιποι εμπλεκόμενοι φορές μένουν κυριολεκτικά θεατές. Η νομοθεσία κατά καιρούς τροποποιείται κάτω από μια – ενδεχομένως ανιδιοτελή – διάθεση ορισμένων υπουργών να δημιουργήσουν ένα μεταρρυθμιστικό κλίμα επίλυσης και αλλαγής, όμως το πρόβλημα αγγίζεται επιφανειακά και όχι εις βάθος. Η νομοθεσία για τη βία υπάρχει, όμως εφαρμόζεται πλημμελώς 'σκοντάφτοντας' πάνω στα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα αθλητικών ενώσεων, ποδοσφαιρικής ομοσπονδίας, πολιτείας και ΜΜΕ. Το ίδιο συμβαίνει και σε κάθε φαινομενικά συντονισμένη προσπάθεια εξεύρεσης λύσης. Η αστυνομική δύναμη ελλιπής, συχνά απαξιωμένη, και στο έρμαιο συντεχνιακών συμφερόντων, απλά παρακολουθεί ως απλός θεατής ανεξέλεγκτες καταστάσεις βίας, αδυνατώντας ακόμα και σε βασικές αρχές μίας ήπιας καταστολής. Τα ΜΜΕ απλά υπέρ-προβάλλουν τα θέματα και στο βωμό της τηλεθέασης αναλώνονται σε ατέρμονες κριτικές, συζητήσεις και παρασκηνιακές αποκαλύψεις και συνομωσίες στο βαθμό και στα μέτρα που αυτά επιθυμούν. Η δικαιοσύνη – όχι μόνο στον αθλητισμό – ανέκαθεν ήταν και είναι εγκλωβισμένη σε εσκεμμένες γραφειοκρατικές διαδικασίες, κωλυσιεργίες και με αποφάσεις απλά διεκπεραιωτικές, εθελουφλώντας και συγκαλύπτοντας κάθε φορά που το «πράγμα διευρύνεται». Τα αθλητικά σωματεία – εταιρείες, στο βωμό του κέρδους, κάνουν καθετί δυνατό ώστε να επιτύχουν τον πολυπόθητο πρωταθλητισμό, ο οποίος χρηματοδοτείται αδρά ιδιαίτερα από την ευρωπαϊκή ομοσπονδία, πολλές φορές με αθέμιτα μέσα (υπάρχουν αποδεδειγμένα περιπτώσεις δωροδοκίας και στημένων παιχνιδιών) και εκμεταλλεόμενες τη δύναμη τους σε επίπεδο οπαδών, στους οποίους κάνουν ότι μπορούν ώστε να τους κρατούν εξαρτημένους με την ομάδα, χρηματοδοτώντας τους συνδέσμους τους ενώ ισχυρίζονται την ίδια στιγμή το αντίθετο. Τέλος η πολιτεία στη δίνη μιας εκτεταμένης ασυνεννοησίας, συνομοσιολογίας αλλά και διαφθοράς, προσπαθεί περισσότερο να 'εξυπηρετήσει' τους εμπλεκόμενους, παρά να συντονίσει συλλογικά και να προσπαθήσει για μια ριζική επίλυση με ρήξη όπου απαιτείται.

Είναι προφανές ότι το πρόβλημα είναι δύσκολο διαχειρίσιμο. Τις επιθετικές συμπεριφορές πολλαπλασιάζει η δυναμική που έχουν οι οργανωμένες ομάδες και φυσικά η ανωνυμία που εξασφαλίζει το πλήθος. Έτσι, η ποινική καταστολή γίνεται ακόμη πιο δυσχερής και ο παραδοσιακός αποτρεπτικός της ρόλος περισσότερο ανεπιτυχής.

Σε πολλές όμως χώρες, ιδιαίτερα στη χώρα προέλευσης του την Αγγλία, ο χουλιγκανισμός πατάχθηκε με συντονισμένες προσπάθειες εκατέρωθεν. Ο σχεδιασμός στις χώρες αυτές (Αγγλία, Ολλανδία, Ισπανία, Ιταλία) ήταν μακρόπνοος και σε βάθος δεκαετίας με συνεχή και άνευ απόκλισης εφαρμογή των προσχεδιασθέντων και συνεχή ανατροφοδότηση προς βελτίωση. Αρκεί και μόνο να σημειωθεί ότι το ηλεκτρονικό εισιτήριο – έλεγχος σε ποδοσφαιρικούς αγώνες στην Ευρώπη είναι μια θεσμοθετημένη διαδικασία, όταν στην Ελλάδα ακόμα συζητείται ο τρόπος εφαρμογής του. Η χρήση καμερών σε στάδια του εξωτερικού για την εκτενή καταγραφή των επεισοδίων είναι αυτονόητη, όταν στην Ελλάδα το γεγονός, ενώ θεσμοθετήθηκε, εφαρμόστηκε μερικώς και μόνο από ένα στάδιο. Είναι συνεπώς φανερό ότι ακόμα κι αν υπάρχει η διάθεση επίλυσης δεν υπάρχει η ανάλογη συνεργασία και ο συντονισμός μιας μακρόπνοης διαδικασίας. Ίσως τώρα σε μια εποχή και αβεβαιότητας κοινωνικής υποβάθμισης, το φαινόμενο χρήζει επίλυσης περισσότερο από ποτέ. Η πολιτεία σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς θα πρέπει επιτέλους να δράσει καταλυτικά εφαρμόζοντας αντικειμενικά την κειμένη νομοθεσία και συντονίζοντας ενέργειες και διαδικασίες ακόμα κι αν αυτές απαιτήσουν ρήξη με συντεχνιακά συμφέροντα. Τόσο τα ΜΜΕ όσο και τα αθλητικά σωματεία θα πρέπει να αναθεωρήσουν τη στρατηγική τους και να αντιληφτούν ότι η υγιής – και κερδοφόρος – ανάπτυξη στον αθλητισμό

δημιουργείται με την επένδυση στο ίδιο το άθλημα την επικέντρωση στην αγωνιστική ανάπτυξη και εξέλιξη της ομάδας και αποκλειστικό σκοπό την δημιουργία ανταγωνιστικού πρωταθλήματος ανοιχτού στην κοινωνία, την οικογένεια και όχι σε μεμονωμένες ομάδες. Πρέπει τέλος όλοι να εργαστούμε όχι στα λόγια αλλά εμπράκτως στην καθολικά αποδεκτή παραδοχή ότι «ο αθλητισμός είναι παιχνίδι, διασκέδαση και όχι τρόπος εκτόνωσης προβληματικών συμπεριφορών».

11.1.2. Νέοι και χουλιγκανισμός: μια σχέση χωρίς επιστροφή;

Είναι αδύνατον να ισχυριζόμαστε ότι όλοι οι «χούλιγκαν του ποδοσφαίρου» είναι μιας συγκεκριμένης ηλικίας ή κατηγορίας ή διαθέτουν μια συγκεκριμένη «ψυχосύνθεση». Ο χουλιγκανισμός, όπως προαναφέρθηκε, δεν είναι ένα μεμονωμένο φαινόμενο, και η αιτία του δεν είναι μονοσήμαντη. Πώς όμως οι νέοι ωθούνται στο χουλιγκανισμό; Πρόκειται για ιδεολογία που επιβάλλουν σκόπιμα κάποιοι ή είναι το πρόσφορο έδαφος για την ανάδειξη μιας χαμένης ταυτότητας. Σε κάθε περίπτωση τα αίτια είναι πολλά.

α. Αγχώδης τρόπος ζωής, έλλειψη χώρου και χρόνου εκτόνωσης

Η παραβατική συμπεριφορά των νέων είναι διαδεδομένη και θεωρείται από ειδικούς ως ένα βαθμό 'φυσιολογική', λόγω της φυσικής περιέργειας και του περιπετειώδους πνεύματος που χαρακτηρίζει τα νεαρά άτομα.. Σ' αυτό το τελευταίο συνηγορούν τα πολλά προβλήματα της εποχής, το κλίμα αβεβαιότητας και η ανασφάλεια που, γεγονότα που πιέζουν ιδιαίτερα τους νέους οι οποίοι αντιδρούν και εκτονώνονται αρκετές φορές και με αυτόν τον τρόπο. Τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα, η ανεργία, η έλλειψη παιδείας, ο αλκοολισμός και η χρήση ναρκωτικών, ο φανατισμός, η αντιδραστική συμπεριφορά των νέων και η ανάγκη για εκτόνωση λόγω της πιεστικής καθημερινότητας των αστικών κέντρων είναι οι πιο σοβαρές αιτίες του φαινομένου του χουλιγκανισμού. Οι νέοι προσπαθούν να εκφράσουν την οργή τους για διάφορα θέματα που τους απασχολούν μέσω αυτής της επιθετικής τους συμπεριφοράς. Άμεση συνέπεια του παραπάνω, είναι η μη ικανή στήριξη της νεανικής προσωπικότητας από την κοινωνία, με αποτέλεσμα οι νέοι να ταυτίζονται με την ομάδα τους «νομίζοντας» πως έτσι ικανοποιούν την τάση του ατόμου για συλλογική ζωή.

Όμως παρόλο που η βία στα γήπεδα θεωρείται κατά κάποιο τρόπο προέκταση κοινωνικών φαινομένων, οι νεαροί χούλιγκαν, συνήθως, δεν συγκροτούν κάποια αντικοινωνική ομάδα με διαφοροποιημένες κοινωνικές αξίες. Απλά προέρχονται από πολλές κοινωνικές ομάδες οι οποίες εκτονώνονται σε μια κοινή συμπεριφορά.

β. Οικογένεια

Ο ρόλος της οικογένειας είναι σημαντικός, καθότι είναι υπεύθυνη για την διαπαιδαγώγηση των παιδιών, και την «παρακολούθηση» της εφηβικής τους ζωής ώστε να μην παρασυρθούν ώστε να γίνουν μέλη «ομάδων άσκησης βίας». Ο έφηβος ανέκαθεν προσπαθούσε, έστω και φαινομενικά, να 'αποτινάξει τα οικογενειακά δεσμά', όμως είναι σίγουρο ότι πάντα επιδιώκει ένα οικογενειακό στήριγμα στις δύσκολες καταστάσεις και αναζητά την οικογενειακή αρωγή, όσο κι αν προσποιείται την ανεξαρτησία του. Όταν το οικογενειακό περιβάλλον εκλείπει ή αδυνατεί να του προσφέρει ασφάλεια, αναζητά νέα στηρίγματα όχι όμως πάντα ιδανικά. Το σχολείο με τη σειρά το, όσο και προσπαθεί να οριοθετήσει κάποια πράγματα, δεν το επιδιώκει πάντα με τον καλύτερο τρόπο, καθώς τον πρώτο λόγο έχει η οικογένεια. Το σχολείο θεσπίζει όρια, όμως τα όρια που θεσπίζει η οικογένεια παίζουν πολύ πιο σημαντικό ρόλο. Υπερβολικά ή αντιθέτως μηδενικά όρια επιφέρουν το ίδιο αποτέλεσμα μιας απομονωτικής συμπεριφοράς. Ο έφηβος γίνεται πλέον επιρρεπής και μέσω μιας πιθανής ποδοσφαιρικής αρέσκειας, βρίσκει την αποδοχή που αναζητά σε

οργανωμένους συνδέσμους. Το ολέθριο είναι ότι η αποδοχή αυτή εκφράζεται πάντα με βίαιο και ανορθόδοξο τρόπο.

γ. ΜΜΕ – Πρότυπα

Αρνητικός είναι ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ), τα οποία με το να προβάλλουν βίαια πρότυπα οδηγούν τους νέους κατευθείαν σε τέτοιου είδους οργανώσεις. Οι νέοι μη έχοντας ανεπτυγμένη κριτική ικανότητα, δέχονται τις εικόνες χωρίς να τις αξιολογούν και νομίζουν πως αν εισχωρήσουν σε τέτοιες «ομάδες», θα μπορούν να κάνουν επίδειξη δύναμης σε πιο αδύναμους.

Οι νέοι βλέποντας από την τηλεόραση διάφορα αθλητικά γεγονότα στα οποία οι αθλητές δίνουν «το κακό παράδειγμα», υιοθετούν αυτές τις συμπεριφορές, διότι από τη μία δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν τέτοιες καταστάσεις και από την άλλη θεωρούν τους αθλητές ως τα ιδανικά πρότυπα. Ο πρωταθλητισμός σήμερα επιτυγχάνεται όχι μόνο για το ευ αγωνίζεσθε αλλά για οικονομικούς κυρίως λόγους και για τους αθλητές, εκτός από τη δόξα αυξάνεται το budget του και η μεταγραφική του αξία. Αυτό αναδεικνύεται ως φυσιολογική διαδικασία από τα ΜΜΕ και έχει ως αντίκτυπο τη διαμόρφωση μιας ανάλογης νοοτροπίας στον έφηβο.

δ. Ανεργία

Ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας, που αυξάνει τα ήδη μεγάλα ποσοστά βίας. Ο νέος, ο οποίος είναι άνεργος, ψάχνει να βρει έναν τρόπο να εκφράσει την οργή του προς την κοινωνία και καταφεύγει σε τέτοιου είδους δραστηριότητες. Έτσι λοιπόν ένα μικρό ποσοστό αυτών που δημιουργούν επεισόδια στα γήπεδα είναι απογοητευμένοι νέοι οι οποίοι εξωτερικεύουν το συναίσθημα της αντίδρασης με αυτόν τον τρόπο. Χωρίς εργασία ο νέος δεν εκτονώνει την ενεργητικότητά του, πράγμα που σημαίνει ότι συσσωρεύει όλη του την ενέργεια και την μετατρέπει σε βίαια συμπεριφορά εντός των γηπέδων.

ε. Παιδεία – Εκπαίδευση

Το σχολείο δεν προσφέρει, όπως θα έπρεπε, αθλητική παιδεία η οποία θα είναι ικανή αργότερα να οδηγήσει τους νέους στο να γίνουν φίλαθλοι και όχι φανατικοί οπαδοί. Η εκπαίδευση προσλαμβάνοντας τεχνοκρατικό χαρακτήρα παραμέλησε τον αθλητισμό και το λεγόμενο ιδεώδες, στο βωμό ενός άκρατου ανταγωνισμού. Επιπλέον, στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα λείπει η οργανωμένη ψυχολογική υποστήριξη στους εφήβους με τους εκπαιδευτικούς να αναλαμβάνουν το δύσκολο αυτό ρόλο σε συνεχώς αυξανόμενα περιστατικά βίας.

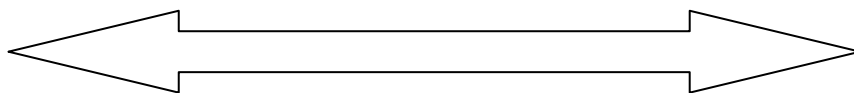
Το γεγονός ότι η βία στα γήπεδα δεν μπορεί να είναι, ως γενικότερο κοινωνικό φαινόμενο, ανεξάρτητο από την γενικότερη παθογένεια της κοινωνίας, καθώς και την επένδυση ισχυρών οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων σ' αυτό το χώρο, το επιβεβαιώνουν παράλληλες συμπεριφορές που εκδηλώνονται σχεδόν πανομοιότυπα, όταν για παράδειγμα μετά από μια ειρηνική διαδήλωση, ομάδα νεαρών ξεφεύγει από την πορεία και προβαίνει σε ανεξέλεγκτες καταστροφές.

Σα συμπέρασμα θα ισχυριζόμαστε ότι ο χουλιγκανισμός είναι μια έκφραση βίας στο μεγαλύτερο ποσοστό του παρά μια υποκινούμενη ιδεολογία. Τα σημεία των καιρών με την συνεχή αβεβαιότητα και τις ολοένα και περισσότερες ματαιούμενες προσδοκίες των νέων, αναδύουν αρνητικά συναισθήματα όπως μίσος, οργή θυμό. Τα επεισόδια στον αθλητισμό προσφέρονται για μια βίαιη εκτόνωση με πλήρη συγκάλυψη μέσα στην υποτιθέμενη ομάδα. Εν κατακλείδι, είναι περισσότερο ένας τρόπος έκφρασης, μια ανάδειξη προσωπικότητας μια ενίσχυση αυτοεικόνας, κάτι που σήμερα είναι περισσότερο αναγκαίο από ποτέ.

11.2. Αξιολόγηση δραστηριοτήτων και προγράμματος

Το πρόγραμμα ΑΥ «Χουλιγκανισμός – βία: Ιδεολογία ή απλός τρόπος έκφρασης;» θεωρούμε ότι σε γενικές γραμμές υλοποίησε τους στόχους του. Τονίστηκαν ιδιαίτερα τα αρνητικά σημεία μιας τέτοιας συμπεριφοράς αναδεικνυόμενα μάλιστα από την επεξεργασία πραγματικών συνεντεύξεων και ρεαλιστικών καταστάσεων. Πρωταρχικός στόχος του προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση, ώστε να αποφευχθεί μια συμπεριφορά ως αποτέλεσμα αυξανόμενων βίαιων συμπεριφορών που εμφανίζονται και στη σχολική κοινωνία. Για το λόγο αυτό επιχειρήθηκε με αρκετά επιτυχία, μια διασύνδεση του θέματος του προγράμματος με τη σχολική βία.

Τέλος, σκοπός των μαθητών και των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών ήταν σε κάθε δίωρη συνεδρία να αποτελεί μια ευχάριστη νότα στον ήδη επιβαρυσμένο μαθητικό πρόγραμμα με ταυτόχρονη παροχή γνώσης και δημιουργία ορθολογικής στάσης και συμπεριφοράς μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων. Θεωρούμε πως ο παραπάνω στόχος επετεύχθη σε μεγάλο βαθμό καθώς το πρόγραμμα ήταν πλούσιο σε δράσεις διαφορετικής φύσεως αλλά πάντα τη βία ως κοινό παρονομαστή. Με το ερωτηματολόγιο και την επεξεργασία των αποτελεσμάτων, αναδείχτηκαν προβληματισμοί και τα αποτελέσματά του κέντρισαν το ενδιαφέρον της ολομέλειας. Το ερωτηματολόγιο και η αξιολόγησή του έχουν τεθεί ως παράρτημα, καθώς δεν αποτελούν τον κύριο κορμό του προγράμματος, αλλά μια επιμέρους θεματική ενότητα, όπου ο καθένας μπορεί να ανατρέξει. Στο παράρτημα επιπλέον παρουσιάζονται ένα παράδειγμα αθλητικής παιδείας και μια μικρή σύνδεση της βίας και των συμπεριφορών που την επιφέρουν, με την οδική συμπεριφορά. Τέλος, ευελπιστούμε όλοι μας σε συνέχεια ανάλογου προγράμματος ίδιας θεματικής ενότητας με διαφορετικό υπόθεμα με σκοπό ακόμα σφαιρικότερη ενημέρωση, διερεύνηση και ευαισθητοποίηση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Έρευνα της σχέσης των νέων με το χουλιγκανισμό και τη βία

Η έρευνα που ακολουθεί εκπονήθηκε από την ομάδα ενδιαφέροντος του προγράμματος και πραγματεύεται τη σχέση των εφήβων με το ηλεκτρονικό παιχνίδι. Οι ερωτήσεις δημιουργήθηκαν από την ίδια την ομάδα με την συμβολή του υπεύθυνου εκπαιδευτικού. Η όλη προσπάθεια έγκειται στο να δημιουργηθούν απλές ερωτήσεις με στόχο την εξαγωγή συγκεκριμένων και χρήσιμων συμπερασμάτων. Το ερωτηματολόγιο ήταν κλειστού τύπου για καλύτερη επεξεργασία των αποτελεσμάτων. Το ερωτηματολόγιο είναι γενικού χαρακτήρα και σχεδιάστηκε ώστε να καλύπτει κάθε φάσμα όχι μόνο της μαθητικής αλλά και εφηβικής κοινωνίας καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε κάθε ηλικιακή ομάδα.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο ΕΠΑ.Λ κάτω Αχαΐας. Ο χρόνος διεξαγωγής ήταν σε έναρξη σχολικής ώρας κατόπιν συνεννόησης με τον καθηγητή. Ο χρόνος απάντησης ορίστηκε σε 10 λεπτά όχι όμως σε αυστηρό πλαίσιο και η όλη διαδικασία πραγματοποιήθηκε αβίαστα, σε φιλικό κλίμα, χωρίς πίεση χρόνου ή άλλη εξωτερική παρέμβαση. Επίσης, τονίσαμε στους ερωτηθέντες να διατηρήσουν προφανώς την ανωνυμία τους, και να απαντήσουν συμφώνα με την ειλικρινή τους άποψη και χωρίς ενδεχόμενο δόλο ή προσπάθεια εσκεμμένης αλλοίωσης, και ότι η εν λόγω έρευνα είναι ανεξάρτητη από τη μαθητική τους επίδοση.

Ελπίζουμε πώς τόσο τα αποτελέσματα όσο και τα συμπεράσματα που ακολουθούν να φανούν χρήσιμα για κάθε μελλοντική επεξεργασία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ 2014-15

Χουλιγκανισμός – βία : Επιβολή ιδεολογίας ή απλά τρόπος έκφρασης;»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο. Σε κάποιες ερωτήσεις μπορείτε να δώσετε περισσότερες από μια απαντήσεις αν το κρίνετε απαραίτητο.

ΦΥΛΟ: Αγόρι Κορίτσι
ΗΛΙΚΙΑ: 15-20 20-25 25-30 30 και άνω

1. Τι σημαίνει για σας η λέξη βία;

Τρόπος έκφρασης Διαμαρτυρία Επανάσταση
Αναγκαίο κακό Παράδειγμα προς αποφυγή

2. Έχετε ασκήσει ποτέ κάποιου είδους βία (ακόμα και λεκτική); Ναι Όχι

3. Αν ναι, συνήθως ασκείτε βία ...

Σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας Σε άτομα μικρότερης ηλικίας
Σε συνομηλίκους Δεν υπάρχει κάποια ταξινόμηση

4. Ποιο συναίσθημα πιστεύετε ότι κυριαρχεί κάθε φορά που ασκείτε κάποια μορφή βίας;

Το μίσος Ο θυμός Η οργή Η απάθεια Η ικανοποίηση
Άλλο :

5. Κάθε φορά που ασκείτε βία...

Προβάλλετε τον εαυτό σας δείχνοντας τις ηγετικές σας ικανότητες
Ξεσπάτε εξαιτίας μιας προηγούμενης πειστικής κατάστασης που βιώσατε
Δε νιώθετε κάτι ιδιαίτερο – άλλωστε ο τρόπος αυτός είναι ο συνηθισμένος τρόπος έκφρασής σας

6. Σας έχουν ασκήσει βία (κάθε μορφής ακόμα και λεκτική) Ναι Όχι

7. Αν ναι, σας έχουν ασκήσει βία περισσότερο...

Άτομα μεγαλύτερης ηλικίας Άτομα μικρότερης ηλικίας
Συνομήλικοι Δεν υπάρχει κάποια ταξινόμηση

8. Πιστεύετε ότι η βία με τη πάροδο των χρόνων

Αυξάνεται αρκετά Μειώνεται σταδιακά
Παραμένει στα ίδια επίπεδα

9. Απαριθμήστε από 1 ως 5: Ποιοι παράγοντες πιστεύετε ότι δημιουργούν και συντηρούν τη βία;

Κοινωνική ανισότητα Οικονομική κρίση
Ανάγκη για επίδειξη ισχύος ώστε να καθιερώσει κάποιος την προσωπικότητα του σε μια ομάδα
Περιθωριοποίηση και απομόνωση του ατόμου
Αδυναμία να πετύχει κάποιος τους στόχους του και έλλειψη αυτοπεποίθησης
Άλλος παράγοντας που πιστεύετε εσείς :

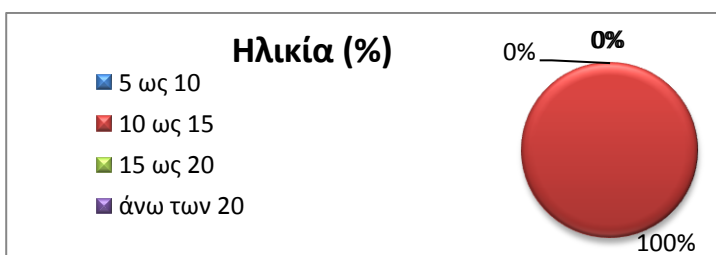
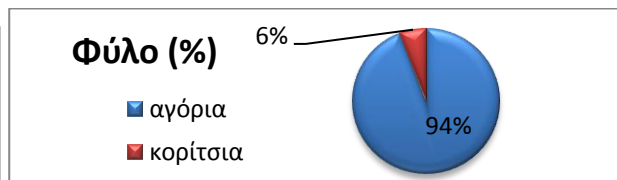
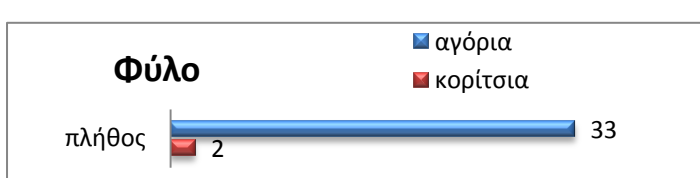
10. Πιστεύετε ότι η βία μπορεί ν αντιμετωπιστεί;

Ναι ολοκληρωτικά με συντονισμένες προσπάθειες
Δεν υπάρχει περίπτωση καθώς είναι ανεξέλεγκτη
Όχι γιατί αφήνεται να υπάρχει εσκεμμένα
Μόνο κατά ένα ποσοστό γιατί υπάρχουν πολλοί παράγοντες που την επανεμφανίζουν

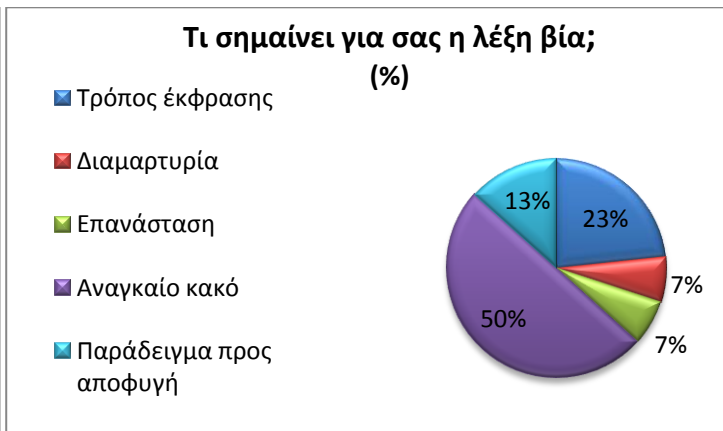
Ευχαριστούμε για το χρόνο σας!

A1. Στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων

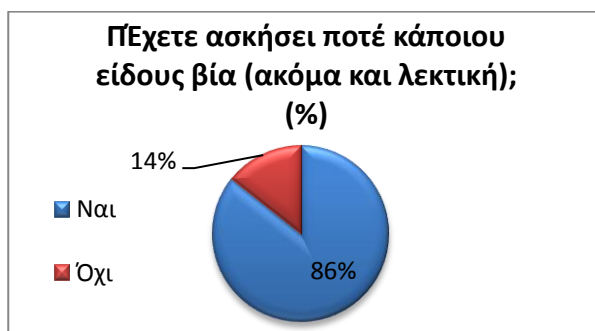
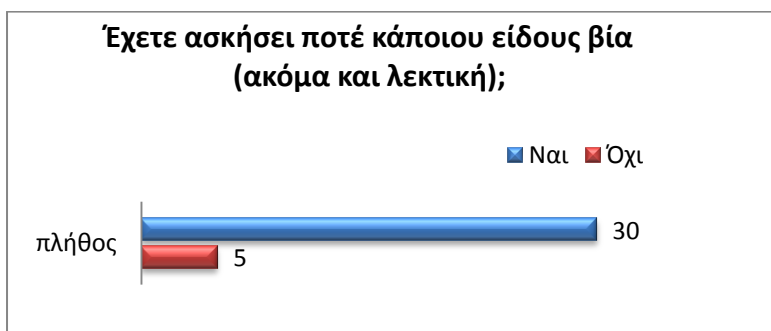
Το δείγμα αποτελούταν από 35 μαθητές του ΕΠΑ.Λ κ Αχαΐας ηλικίας 15 ως 20 ετών. Οι μαθητές κατά μεγάλη πλειοψηφία είναι αγόρια και κατά συνέπεια τα αποτελέσματα που θα ακολουθήσουν θα ερμηνευτούν ως αποτέλεσμα συμπεριφοράς του συγκεκριμένου φύλου. Η επεξεργασία της κάθε ερώτησης γίνεται με δύο διαγράμματα αυτό της κατανομής σε πλήθος (διαγράμματα αριστερά) και της ποσοστιαίας κατανομής (διαγράμματα δεξιά).

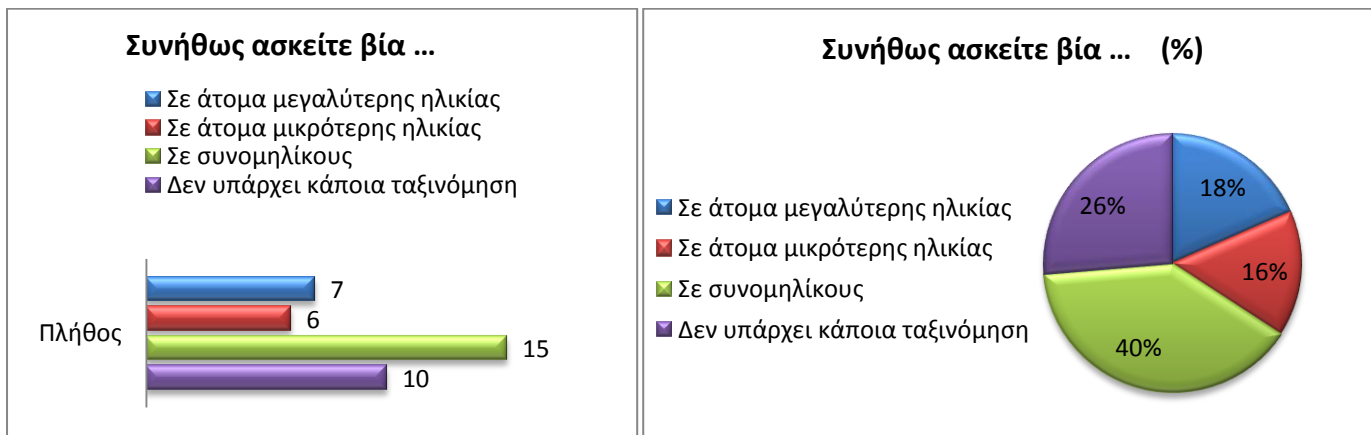
Ερώτημα 1. Η ερώτηση που τέθηκε σχετικά με τον ορισμό για τη βία έχει ιδιαίτερη σημασία. Οι μισοί ερωτηθέντες θεωρούν τη βία «αναγκαίο κακό» και ένα 23% τον «τρόπο έκφρασης» Αυτό σημαίνει πως η ύπαρξη της βίας είναι καθολικά αποδεκτή και αποτελεί μια παγιωμένη και – δυστυχώς – επιθυμητή συμπεριφορά. Άλλωστε μόνο 4 ερωτηθέντες (13%) προσπαθούν να την θεωρήσουν συμπεριφορά προς αποφυγή.

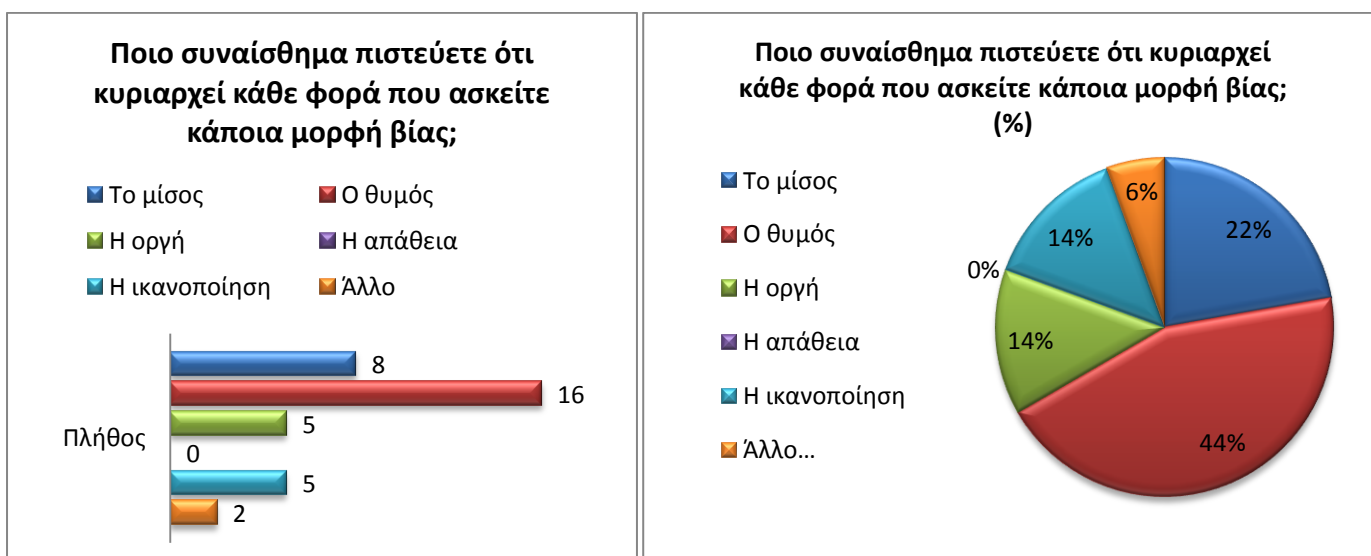
Ερώτημα 2. Στο ερώτημα «Έχετε ασκήσει ποτέ κάποιου είδους βία (ακόμα και λεκτική) », οι απαντήσεις που πήραμε απλά επιβεβαιώνουν το αυτονόητο: η βία υπάρχει ως χαρακτηριστικό της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Ερώτημα 3. Στη συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης ερευνήσαμε τον αποδέκτη της βίας. Υπάρχει μια σχετική διαπίστωση ότι η βία είναι χαρακτηριστικό συνομηλικών (40%) αν και μια σημαντική μερίδα ερωτηθέντων (26%) δε διακρίνει ηλικιακό όριο. Τα ποσοστά μοιράζονται εξίσου σε άσκηση βίας σε μεγαλύτερα και σε μικρότερα ηλικιακά άτομα. Τελικά συνεπάγεται πως οι ασκούντες βία σε μεγαλύτερο ποσοστό λαμβάνουν υπ όψη την ηλικία αυτού που η βία ασκείται.

Ερώτημα 4. Ένα σημαντικό ερώτημα αφορά το «ποιο συναίσθημα πιστεύετε ότι κυριαρχεί κάθε φορά που ασκείτε κάποια μορφή βίας»; Η απαντήσεις είναι ενδιαφέρουσες όχι τόσο ως προς το συναίσθημα που κυριαρχεί – θυμός 44% κάτι που θεωρούσαμε αναμενόμενο – αλλά στο ποσοστό (22%) που δηλώνει το μίσος ως κυρίαρχο συναίσθημα και ένα μικρό αλλά σημαντικό ποσοστό δηλώνει ικανοποίηση από την εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς.

Ερώτημα 5. Στη συνέχεια διερευνάται η βαθύτερη αιτία μιας βίαιης συμπεριφοράς. Η μεγαλύτερη πλειοψηφία των ερωτηθέντων (75%) μεταφράζει τη βίαιη συμπεριφορά ως ξέσπασμα εξαιτίας προηγούμενης πιεστικής κατάστασης. Σε σύνδεση με το ερώτημα 4 το αποτέλεσμα του ερωτήματος 5 αιτιολογείται ως εκτόνωση συναισθημάτων θυμού ή και μίσους. Κατά συνέπεια η βία θεωρείται – στο μαθητικό επίπεδο – περισσότερο ως δίοδος εκτόνωσης παρά ως ανάδειξη μιας συγκεκριμένης προσωπικότητας.

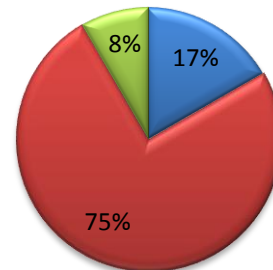
Κάθε φορά που ασκείτε βία...

- Προβάλλετε τον εαυτό σας δείχνοντας τις ηγετικές σας ικανότητες
- Ξεσπάτε εξαιτίας μιας προηγούμενης πιεστικής κατάστασης που βιώσατε
- Δε νιώθετε κάτι ιδιαίτερο – άλλωστε ο τρόπος αυτός είναι ο συνηθισμένος τρόπος έκφρασής σας

Κάθε φορά που ασκείτε βία... (%)

- Προβάλλετε τον εαυτό σας δείχνοντας τις ηγετικές σας ικανότητες
- Ξεσπάτε εξαιτίας μιας προηγούμενης πιεστικής κατάστασης που βιώσατε
- Δε νιώθετε κάτι ιδιαίτερο – άλλωστε ο τρόπος αυτός είναι ο συνηθισμένος τρόπος έκφρασής σας

Ερώτημα 6. Στη συνέχεια το ερώτημα 2 αντιστράφηκε ώστε να αναζητηθεί ο «ασκών» τη βία. Αποδείχτηκε το προφανές γεγονός ότι η βία είναι μια αμφίδρομη διαδικασία που ασκείται σε αυτούς που την ασκούν.

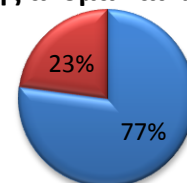
Σας έχουν ασκήσει βία (κάθε μορφής ακόμα και λεκτική);

■ Ναι ■ Όχι

Σας έχουν ασκήσει βία (κάθε μορφής ακόμα και λεκτική); (%)

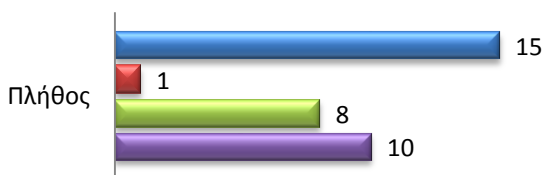
■ Ναι ■ Όχι

Ερώτημα 7. Σε συνέχεια της ερώτησης αναζητούμε αυτούς που προκαλούν βία στους ερωτηθέντες. Το αποτέλεσμα είναι ότι δέχονται βία περισσότερο από μεγαλύτερους (44%) ενώ το 24% από συνομηλίκους. Ένα σημαντικό ποσοστό (29%) πδεν κατατάσσει τον «θύτη» ηλικιακά σε κάποια κατηγορία ενώ σπάνια τυγχάνουν τέτοιας συμπεριφοράς από μικρότερης ηλικίας άτομα (3%). Ίσως το τελευταίο να αποδεικνύει ότι η βία περά από τρόπος έκφρασης είναι και τρόπος επιβολής.

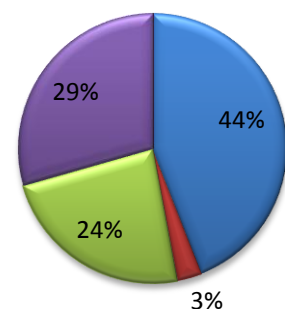
Σας έχουν ασκήσει βία περισσότερο...;

- Άτομα μεγαλύτερης ηλικίας
- Άτομα μικρότερης ηλικίας
- Συνομήλικοι
- Δεν υπάρχει κάποια ταξινόμηση

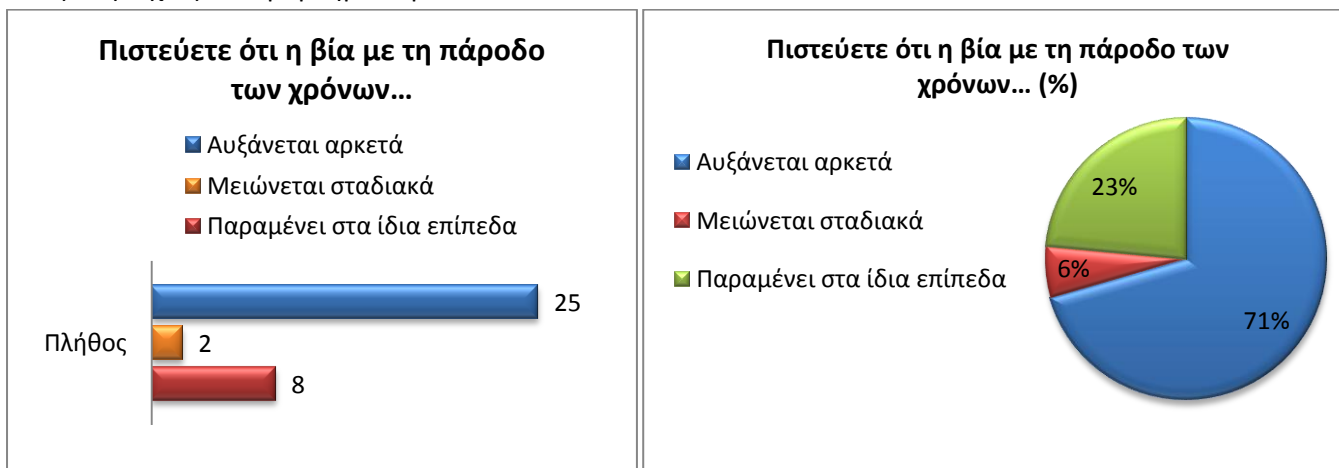

Σας έχουν ασκήσει βία περισσότερο...; (%)

- Άτομα μεγαλύτερης ηλικίας
- Άτομα μικρότερης ηλικίας
- Συνομήλικοι
- Δεν υπάρχει κάποια ταξινόμηση

Ερώτημα 8: Στο ερώτημα αυτό αναδεικνύεται σε μεγάλο βαθμό η γενική αποδοχή των αυξητικών τάσεων της βίαιης συμπεριφοράς. Το ποσοστό είναι αρκετά μεγάλο (71%) και αναδύει περά από μια γενική παραδοχή και ένα είδος ανησυχίας και προβληματισμού.

Ερώτημα 9. Η ερώτηση αυτή προσπαθεί να ανιχνεύσει τους παράγοντες που δημιουργούν και συντηρούν βίαιες συμπεριφορές. Ποιοι παράγοντες πιστεύετε ότι δημιουργούν και συντηρούν τη βία; Ιεραρχήστε από 1 (σπουδαιότερο) ως 5 (λιγότερο σπουδαίο):

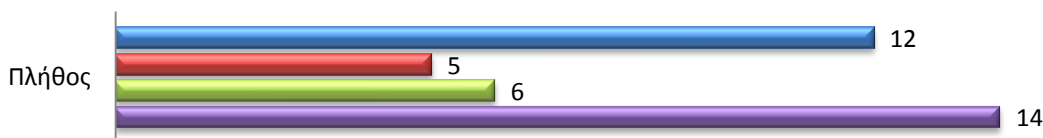
	Επιλογές ιεράρχησης					Άπλες επιλογές χωρίς ιεράρχηση
	1	2	3	4	5	
Κοινωνική ανισότητα	4	1	1	2	1	3
Οικονομική κρίση	1	7	3	5	1	4
Ανάγκη για επίδειξη ισχύος ώστε να καθιερώσει κάποιος την προσωπικότητα του σε μια ομάδα	4	2	1	1	1	3
Περιθωριοποίηση και απομόνωση του ατόμου	2	5	2	5	4	6
Αδυναμία να πετύχει κάποιος τους στόχους του και έλλειψη αυτοπεποίθησης	1	2	3	4	6	4

Στις παραπάνω επιλογές διαπιστώνεται ότι η βία συντηρείται περισσότερο από την «οικονομική κρίση» την «περιθωριοποίηση του ατόμου» αλλά και «την επίδειξη ισχύος για καθιέρωση σε ομάδα». Οι 3 αυτές επιλογές συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό προτιμήσεων στις 2 πρώτες επιλογές των ερωτηθέντων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η επιλογή «περιθωριοποίηση και απομόνωση του ατόμου» συγκέντρωσε τις περισσότερες απλές αναφορές χωρίς ιεράρχηση. Επιπλέον η επιλογή «κοινωνική ανισότητα» έλαβε σημαντικό αριθμό πρώτων επιλογών αλλά λιγότερες επιλογές από όλες τις άλλες κατηγορίες.

Ερώτημα 10. Τέλος αναζητείται το ποσοστό πεποίθησης των ερωτηθέντων για τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης της βίας. Εδώ τα αποτελέσματα είναι αξιοσημείωτα καθώς ένα συνολικό ποσοστό 70% πιστεύει ότι η βία αντιμετωπίζεται. Το κατά πόσο αντιμετωπίζεται είναι μοιρασμένο καθώς το 32% θεωρεί ότι με συντονισμένες προσπάθειες είναι εφικτή μια καθολική αντιμετώπιση του θέματος και το 38% θεωρεί πως αντιμετωπίζεται μερικώς καθώς τα φαινόμενα επανεμφανίζονται. Μια σημαντική μερίδα του 20% θεωρεί ότι η βία είναι μη αντιμετωπίσιμο φαινόμενο όταν το 16% να θεωρεί ότι συντηρείται εσκεμμένα.

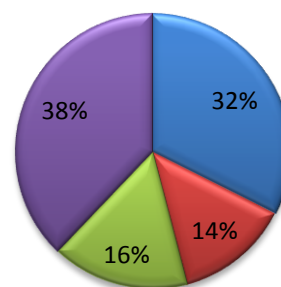
Πιστεύετε ότι η βία μπορεί να αντιμετωπιστεί

- Ναι ολοκληρωτικά με συντονισμένες προσπάθειες
- Δεν υπάρχει περίπτωση καθώς είναι ανεξέλεγκτη
- Όχι γιατί αφήνεται να υπάρχει εσκεμμένα
- Μόνο κατά ένα ποσοστό γιατί υπάρχουν πολλοί παράγοντες που την επανεμφανίζουν

Πιστεύετε ότι η βία μπορεί να αντιμετωπιστεί(%)

- Ναι ολοκληρωτικά με συντονισμένες προσπάθειες
- Δεν υπάρχει περίπτωση καθώς είναι ανεξέλεγκτη
- Όχι γιατί αφήνεται να υπάρχει εσκεμμένα
- Μόνο κατά ένα ποσοστό γιατί υπάρχουν πολλοί παράγοντες που την επανεμφανίζουν

A2. Διερεύνηση των αποτελεσμάτων

Μια συνολική αποτίμηση των αποτελεσμάτων συνοψίζεται στα παρακάτω:

Η βία ξεκινά από μικρή ηλικία. Ακόμα κι ένα βρέφος τυγχάνει πολλές φορές ως δέκτης εξαναγκαστικής (και ενδεχομένως βίαιης) συμπεριφοράς άλλοτε συνειδητά και άλλοτε ασυνείδητα με μοναδικό σκοπό την ασφάλειά του. Αρκετές φορές μια βίαιη συμπεριφορά είναι επιβεβλημένη και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και αποδεκτή. Σε περιπτώσεις βίας περιστασιακές και κυρίως με λεκτικούς χαρακτηρισμούς, θεωρούμε πως δε δημιουργεί βαθύτερες αιτίες αποκλίνουσας συμπεριφοράς. Όταν όμως η βία ακόμα και στη λεκτική της μορφή αποτελεί είδος παγιωμένης συμπεριφοράς και συνεχή τρόπο επιβολής και απαίτησης υπακοής, ενδεχομένως οδηγεί σε αποκλίνουσα συμπεριφορά, καθώς το υποτιθέμενο θύμα κάποια δεδομένη χρονική στιγμή είναι σίγουρο πως θα διοχετεύσει την συμπεριφορά του στο θύτη με ανάλογο τρόπο.

Στην εν λόγω έρευνα η βία δεν αποτελεί αποκλίνουσα συμπεριφορά, αλλά εστιάζεται στον τρόπο επιβολής και ανάδειξης μιας εφηβικής προσωπικότητας μέσω μιας συγκεκριμένης και – σε αρκετές περιπτώσεις – οριοθετημένης συμπεριφοράς. Στην απόλυτη πλειοψηφία των ερωτηθέντων προκύπτει ότι η συνήθης εφηβική βία είναι ακριβώς αυτό: μια τάση επιβολής με έναν τρόπο αποδεκτά μη ορθό και ως αναγκαίο κακό στη συνολική του αποδοχή. Πολλές φορές ο νέος μην έχοντας σαφή στερεότυπα, προσπαθεί να επιβληθεί με κάθε τρόπο και να καθιερωθεί στον κοινωνικό του περίγυρο, ακόμα και με εν γνώση του μη αποδεκτό τρόπο. Άλλωστε το έδαφος για μια τέτοια καθιέρωση προσφέρεται σε συνομηλίκους ή άτομα μικρότερης ηλικίας, όπου η βίαιη συμπεριφορά κατά γενική ομολογία ασκείται περισσότερο.

Ποια όμως είναι τα συναισθήματα που κυριαρχούν σε μια βία συμπεριφορά; Διαφαίνεται ότι κυριαρχεί ο θυμός και σε μικτότερη αλλά σημαντική έκταση το έντονο συναίσθημα του μίσους. Ίσως το δεύτερο προκαλεί περισσότερο ανησυχία από το πρώτο καθώς αποτελεί οριακό σημείο για τάσεων αποκλίνουσας συμπεριφοράς. Το μίσος είναι συναίσθημα καθολικής αντιπαλότητας σε σημείο μηδενισμού του αντιπάλου και η συνεχής τροφοδότησή του γεννά ασυνείδητα τάσης έντονης και ακραίας βίας όπως αυτή του χουλιγκανισμού της

σεξουαλικής βίας ή κάθε άλλης βιαιοπραγίας. Επιπλέον θα πρέπει να τονιστεί είναι το αίσθημα της ικανοποίησης μετά από μια βία συμπεριφορά (η έρευνα έδειξε ποσοστό 14%) γεγονός που σημαίνει ότι μια έντονη συμπεριφορά κατά κανόνα δρα ως είδος αποφόρτισης και απαλλαγής συναισθημάτων λύτης άγχους ως αποτέλεσμα πιεστικών και άλλων στεσογονών καταστάσεων. Γι αυτό και στη σημερινή εποχή η βία συμπεριφορά αποζητείται και συχνά επιδιώκεται (έντονες λεκτικά συζητήσεις, διαξιφισμοί άνευ σημαντικής αιτίας κλπ) κάτι που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της προσωπικότητας πολλών ανθρώπων. Τα παραπάνω άλλωστε αποδεικνύονται από το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (75%) δηλώνει ότι κάθε φορά που ασκεί βία «ξεσπά εξαιτίας μιας προηγούμενης πιεστικής κατάστασης».

Βίαιες συμπεριφορές είναι «αναγκαίες» σήμερα όσο ποτέ. Σε κάθε πτυχή της κοινωνικής μας ζωής μια βία ακόμα και λεκτική αποτελεί ίσως και τρόπο επιβίωσης. Μήπως αυτό είναι χαρακτηριστικό ορισμένων ανθρώπων τα(πχ μεσογειακών ή άλλων λαών όπου τα συναισθήματα διεγείρονται περισσότερο σε σχέση με κατοίκους του βόρειου ημισφαιρίου); Μήπως παράγοντες όπως η μη οργανωμένη κοινωνική δομή και λειτουργίες ή άκρατος ανταγωνισμός, υπερκαταναλωτισμός, περίοδοι ανθρωπιστική κρίσης εντείνουν το πρόβλημα; Προφανώς όλα μαζί με το βαθμό που αναλογεί στο καθένα, συντηρούν και διασπείρουν βίαιες συμπεριφορές. Στην ερευνά μας, η οικονομική κρίση και η κοινωνική ανισότητα συγκεντρώνουν τις 2 πρώτες κύριες αιτίες εμφάνισης και ακολουθεί η κοινωνική περιθωριοποίηση και η απομόνωση που όμως συγκεντρώνει τις περισσότερες απλές αναφορές (επιλογή χωρίς ιεράρχηση). Παρατηρούμε εδώ από τους εφήβους ερωτηθέντες ένα κλίμα απαισιοδοξίας και κοινωνικής απομόνωσης που εστιάζεται στην «άνευ όρων παράδοση» στους έντονα απαιτητικούς ρυθμούς της ζωής, στην αποτυχία επίτευξης στόχων, τη ματαίωση των προσδοκιών τους και τη χαμηλή αυτοεκτίμηση που όλα αυτά επιφέρουν. Η απομόνωση που δημιουργείται σήμερα σε κάθε κοινωνική σχέση, συνεισφέρει στο μέγιστο στη συνεχή εσωστρέφεια και την ολοένα βαθύτερη συναισθηματική εσωτερικευση. Η συναισθηματική έκρηξη είναι γεγονός αναπόφευκτο όπως ακριβώς και η συνέπειά της: μια βίαιη η συμπεριφορά, μια βιαιοπραγία.

Τέλος η έρευνα αναζητά τη γνώμη για την αντιμετώπιση της βίας. Κι εδώ τα αποτελέσματα είναι ενδιαφέροντα. Πολλοί νέοι πιστεύουν ότι η βία αντιμετωπίζεται γεγονός αρκετά ενθαρρυντικό. Στο μεγαλύτερο ποσοστό επικρατεί η άποψη ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που την επανεμφανίζουν. Είναι γεγονός ότι σε αρκετά κράτη παρ' όλες τις συντονισμένες και σε βάθος χρόνου σχεδιασμένες προσπάθειες καταπολέμησης της βίας, τα αποτελέσματα είναι μεν ενθαρρυντικά αλλά όχι σύμφωνα με τις αρχικές προσδοκίες. Φαινόμενα βίας ξεσπούν απρόσμενα παντού, ακόμα και στα φαινομενικά «φιλήσυχα» κράτη. Οι παράγοντες που την υποδαυλίζουν είναι πολλοί και πιθανώς δεν σχετίζονται αποκλειστικά στον κρατικό σχεδιασμό σε κοινωνικό και βιοτικό επίπεδο αλλά σχετίζονται περισσότερο στην πολυπλοκότητα της ανθρώπινης προσωπικότητας και την ανάγκη της να αλλάζει, να δοκιμάζει, να ξεπερνά μια «καλοσχεδιασμένη στασιμότητα». Σημαντικά ποσοστά ερωτηθέντων θεωρούν τη βία αφενός μεν κατευθυνόμενη αφετέρου δε ανεξέλεγκτη. Είναι πράγματι γεγονός ότι τέτοια φαινόμενα παρ' όλο που αμαυρώνουν τον κοινωνικό ιστό και επιβαρύνουν πολλές κρατικές δομές, είναι παράλληλα επιθυμητά από μεμονωμένες κοινωνικές μερίδες καθώς εξυπηρετούν σκοπιμότητες, στάσεις και συμπεριφορές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Δυο αντίθετες όψεις της φίλαθλης παιδείας

Απίστευτο! Κράζουν και για Άρνεσεν οι ΠΑΟΚτσήδες!

05.06.2015 - 22:45

Το είδαμε κι αυτό στον ΠΑΟΚ. Δηλαδή, τους οπαδούς να τα βάζουν μέχρι και με τον Φρανκ Άρνεσεν!

Μπορεί ο Δανός να ανέλαβε τώρα καθήκοντα τεχνικού διευθυντή στον Δικέφαλο, ωστόσο δε γλίτωσε από το κράξιμο των οπαδών.

Όχι, ότι τον κατηγορούν για τα χάλια της ομάδας, αφού ο άνθρωπος δεν φέρει καμία ευθύνη για το αγωνιστικό κατάντημα, ωστόσο δεν άρεσε καθόλου σε αρκετό κόσμο το γεγονός ότι ο σύλλογος βιώνει τόσο δύσκολες στιγμές και ο νέος τεχνικός διευθυντής την έκανε για το εξωτερικό. Γεγονός που σχολιάστηκε αρνητικά σε πολλά forums και μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Είναι αλήθεια ότι ο Δανός δε βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη και θα επιστρέψει στην Ελλάδα στις 16 Ιουνίου. Αυτό γιατί μέχρι τις 15 του μηνός έχει υποχρεώσεις με τηλεοπτικό σταθμό της πατρίδος του, όπου εκτελεί χρέη σχολιαστή. Δεν είναι τυχαίο ότι το συμβόλαιό του με τον ΠΑΟΚ ξεκινάει μία ημέρα μετά, στις 16 του μηνός, όταν ο Δανός θα γυρίσει στη Θεσσαλονίκη να πιάσει και επίσημα δουλειά.

Βέβαια, αυτό δε σημαίνει ότι ο Άρνεσεν δε θα μπορεί να εργάζεται εξ αποστάσεως για τον ΠΑΟΚ (εξάλλου ήδη ετοιμάζεται να κλείσει τον νέο προπονητή), αλλά ...τέτοιες ώρες τέτοια λόγια για τους οπαδούς του Δικεφάλου που "βράζουν" με ό,τι βλέπουν μπροστά τους...

Πηγή: <http://www.sportdog.gr/sports/podosfairo/article/290858/apisteyto-krazoyn-kai-gia-arnesen-oi-paoktsides>

28.02.15

Δεν έχει περάσει ούτε μήνας από την εντός έδρας ήττα της Ντόρτμουντ από την Άουγκσμπουργκ που έριξε την Μπορούσια στην τελευταία θέση της Bundesliga. Τότε οι οπαδοί μίλησαν στους παίκτες οι οποίοι με σκυμμένο το κεφάλι άκουσαν τα δικαιολογημένα παράπονα. Χθες ήρθε η ώρα οι φίλοι της ομάδας να αποθεώσουν τους ποδοσφαιριστές του Κλοπ μετά το θρίαμβο με 3-0 επί της Σάλκε. Η φετινή ιστορία της Ντόρτμουντ δείχνει την ομορφιά του ποδοσφαίρου. Μία από τις ιστορικότερες ομάδες της Γερμανίας και διεκδικήτρια όλων των τίτλων τα τελευταία χρόνια βρέθηκε στην τελευταία θέση της βαθμολογίας. Ο κόσμος της ομάδας συνέχισε να νειμίζει το γήπεδο, ταξίδευε σε όλες τις έδρες και αντέδρασε όταν είδε την

Μπορούσια να χάνει με 1-0 από την Άουγκσμπουργκ και να φτάνει στον... πάτο.

Ποια ήταν η αντίδραση. Να μιλήσει στους παίκτες μετά το τέλος του αγώνα. Δεν έβρισε, δεν έφτυσε, δεν πέταξε καρέκλες απλά αποδοκίμασε και ζήτησε εξηγήσεις. Οι ποδοσφαιριστές δεν έτρεξαν να φύγουν από

το γήπεδο. Έμειναν εκεί και άκουσαν τα δικαιολογημένα παράπονα, με σκυμμένο το κεφάλι.

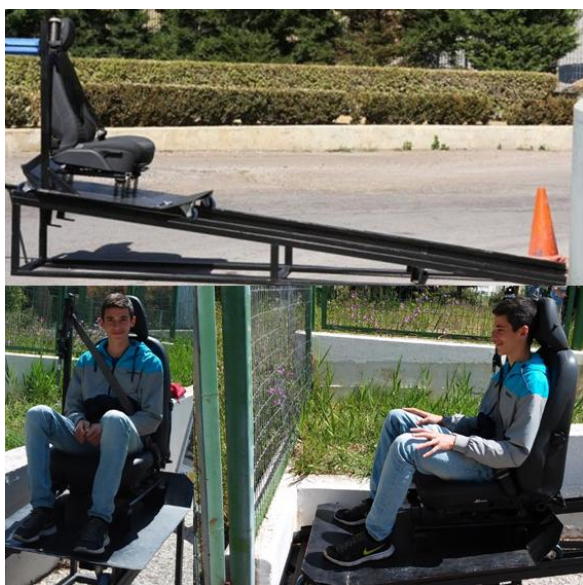
Από τότε πέρασαν 4 αγωνιστικές. Η Ντόρτμουντ έκανε το 4 στα 4 και έδιωξε το άγχος της παραμονής ενώ στοχεύει σε ευρωπαϊκή έξοδο. Ο κόσμος ήταν και πάλι εκεί για να αποθεώσει τους παίκτες μετά τη λήξη του ντέρμπι της κοιλάδας του ρουρ με τη Σάλκε. Το 3-0 είναι πλασματικό αφού η Μπορούσια θα μπορούσε να έχει σημειώσει μία ντουζίνα γκολ. Οι παίκτες το απόλαυσαν και χόρεψαν μαζί με τους φίλους της ομάδας.

Πηγή: <http://www.newsit.gr>

Τα δύο προηγούμενα άρθρα αφορούν ακριβώς το ίδιο γεγονός. Το στραβοπάτημα της αγαπημένης ποδοσφαιρικής ομάδας. Η αντιμετώπιση του ιδίου θέματος από τους οπαδούς φαίνεται όμως πως έχει διαφορετικές όψεις στην Ελλάδα και στη Γερμανία. Θα πρέπει εδώ να τονιστεί πως επ' ουδενί επιχειρείται ανάδειξη του Γερμανού οπαδού εις βάρος του αντίστοιχου Έλληνα. Ούτε ο πρώτος θεωρείται «καλύτερος» και «πιο πολιτισμένος» από τον δεύτερο. Αυτό που θέλουμε να αναδείξουμε είναι ότι η φίλαθλη στάση και συμπεριφορά καλλιεργείται εν μέσω οργανωμένης παιδείας, κανόνων και νόμων που εφαρμόζονται. Ο φίλαθλος και ο οπαδός είναι απλά ο αποδέκτης ενός τέτοιου συστήματος ανεξάρτητα από την εθνικότητά του και σίγουρα ο τελευταίος που φέρει ευθύνη. Σίγουρα μια ανθρώπινη συμπεριφορά ίσως επηρεάζεται κι από άλλους παράγοντες (κλιματολογικούς, οικονομικούς, κλπ) αλλά σίγουρα η παιδεία παίζει τον πρωταρχικό ρόλο. Μια παιδεία όμως που αναπτύσσεται μέσα με μια σαφώς οργανωμένη κοινωνία με μακρόπνοη προοπτική σε αντιμετώπιση προβλημάτων, κρίσεων, και μικροσυμφερόντων. Μήπως τελικά στην Ελλάδα ανέκαθεν υπήρχε «κρίση πολυφωνίας» στο ίδιο πάντα θέμα; Τα συμπεράσματα δικά σας... Σε κάθε περίπτωση απαιτείται παιδεία. Και όσο το δυνατόν συντομότερα...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ : Βία και οδική συμπεριφορά

Είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι η βία έχει πολύπλευρες απολήξεις μια εκ των οποίων είναι και η οδική συμπεριφορά. Στο πλαίσιο του προγράμματος Αγωγής Υγείας σχετικά με τη βία και κάτω από τη θεματική ενότητα «βία και οδική συμπεριφορά», ομάδα των συμμετεχόντων του προγράμματος πραγματοποίησε εκπαιδευτική επίσκεψη στο Φεστιβάλ Οδικής Ασφάλειας στην Πάτρα την 28.04.15. Το φεστιβάλ διοργανώθηκε υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Οδικής Ασφάλειας «ΙΟΑΣ – Πάνος Μυλωνάς». Οι μαθητές του προγράμματος παρουσίασαν τις απόψεις τους σχετικά με τη βία και οδήγηση και παρουσίασαν ένα αποκαλυπτικό βίντεο με στατιστικά στοιχεία για τα τροχαία δυστυχήματα στην Ελλάδα⁹. Επίσης οι παρευρισκόμενοι είχαν την ευκαιρία να βιώσουν μέσω δραστηριοτήτων και ειδικών προσομοιωτών, πόσο δύσκολο είναι για κάποιον να φέρει εις πέρας πολλές διαδικασίες την ίδια στιγμή, την επικινδυνότητα της οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλ (με γυαλιά μέθης) και το αίσθημα του κινδύνου και τη σημαντικότητα της ζώνης κατά τη διάρκεια ανατροπής (προσομοιωτής ανατροπής) και πρόσκρουσης (προσομοιωτής πρόσκρουσης).

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=Ro18ucN2x8g>

Σε ότι αφορά τη βία και την οδική συμπεριφορά απλά παραθέτουμε ένα ενδιαφέρον άρθρο¹⁰ με τους παράγοντες που προκαλούν τη βία στο δρόμο και τους τρόπους που αυτή εκδηλώνεται.

Επιθετική Οδηγική Συμπεριφορά : Μια Μορφή «Βίας των Δρόμων»

Αναμφισβήτητα, οι περισσότεροι έχει συμβεί να γίνουμε μάρτυρες ή να έχουμε εμπλακεί καθιονδήποτε τρόπο σε περιστατικά που σχετίζονται με περιπτώσεις οδηγικής συμπεριφοράς οι οποίες χαρακτηρίζονται, αμιγώς, από στοιχεία επιθετικότητας ή ακόμα και βίαιων πρακτικών.

Η εκδήλωση επιθετικότητας, κατά την οδήγηση, εντάσσεται στον ευρύτερο τομέα της οδικής ασφάλειας και συγκαταλέγεται, μάλιστα, μαζί με τον τρόπο οδήγησης, τις κυκλοφορικές συνθήκες και το οδικό περιβάλλον, σ' έναν από τους κυριότερους παράγοντες πρόκλησης τροχαίων ατυχημάτων.

Η εννοιολογική προσέγγιση του όρου «Επιθετική Οδήγηση» έγκειται σε συγκεκριμένη σημειολογία που αφορά:

Κακόβουλες ενέργειες ενός οδηγού, που διακατέχεται από έντονο θυμό, προς έναν άλλο οδηγό ή πεζό με σκοπό τη πρόκληση καθορισμένης βλάβης στο πλαίσιο κυκλοφοριακής διένεξης ή διαπληκτισμού (λεκτικές προσβολές, άσεμνες χειρονομίες, αγενής συμπεριφορά, πράξεις βίας ή χειροδικία).

Χρήση ενός οχήματος με τρόπο που δεν προβλέπει την ασφάλεια των υπόλοιπων που κινούνται οδικά (μη τήρηση των κανόνων ελέγχου κατά την οδήγηση, μη επιτρεπόμενες προσπεράσεις, πρακτικές οδηγικού ανταγωνισμού, επικίνδυνη οδήγηση με συχνές και χωρίς ασφάλεια αλλαγές λωρίδων κυκλοφορίας, μη ακολουθία των κυκλοφοριακών ρυθμίσεων).

Εσκεμμένη κατεύθυνση ενός οχήματος προς ένα ξένο οικοδόμημα και ιδιοκτησία (για λόγους αντεκδίκησης).

Η εκδήλωση οδηγικού θυμού και επιθετικής οδηγικής συμπεριφοράς λειτουργεί ως απόρροια, κυρίως, του τρόπου οδήγησης όσο και της αδυναμίας διαχείρισης αγχογόνων και στρεσογόνων καταστάσεων που δημιουργούνται, εν κινήσει, εξαιτίας δυσάρεστων κυκλοφοριακών συνθηκών.

Επίσης, άλλοι σημαντικοί παράγοντες που έχουν άμεση συσχέτιση με την εμφάνιση επιθετικής οδήγησης είναι: η προσωπικότητα και ο χαρακτήρας του οδηγού (εχθρικός, ανασφαλής, ανταγωνιστικός, αγχώδης, αντισυμβατικός που δεν συμμορφώνεται στους κυκλοφοριακούς κανόνες) αλλά και η αλληλεπίδραση -κατά την οδήγηση - σκέψεων και συναισθημάτων που οφείλονται σε προβλήματα οικογενειακά, εργασιακά, προσωπικά.

Εκτός των άλλων, σύμφωνα με έρευνες, και η ηλικία του οδηγού ή το μοντέλο και η αξία του αυτοκινήτου συνδέονται με τη συχνότητα εκδήλωσης οδηγικής επιθετικότητας (οι οδηγοί νεαρής ηλικίας εμφανίζουν πιο συχνά οδηγική επιθετικότητα - οι οδηγοί καινούριων και υψηλής αξίας αυτοκινήτων είναι πιο επιρρεπείς στο να εκδηλώσουν επιθετικότητα).

Σαφώς, οι επιπτώσεις από τέτοιες συμπεριφορές και συμπτωματολογία δε μπορεί παρά να αξιολογούνται ως υψηλής επικινδυνότητας διότι εμπεριέχουν θέματα όπως διαπροσωπικές διενέξεις, βιαιοπραγίες, καταστροφή ιδιωτικής περιουσίας, τροχαία ατυχήματα, αποστέρωση ανθρώπινης ζωής.

¹⁰ Άρθρο Γιώργου Σαριδάκη Κοινωνικού λειτουργού - Πηγή: <http://flashnews.gr/post/173440/epi8etiki-odigiki-simperifora-mia-morfi-vias-ton-dromon>

Έτσι, βάσει των παραπάνω δεδομένων, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση αυτών των καταστάσεων χρειάζεται να ληφθούν, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, μέτρα και δράσεις όπου θεωρείται χρήσιμο να περιλαμβάνουν: ομαδικές συναντήσεις οδηγών, υπό το συντονισμό ειδικών επιστημόνων, με σκοπό την εκμάθηση μεθόδων και δεξιοτήτων για βέλτιστη διαχείριση άγχους και στρες κατά την οδήγηση (μέσω συγκεκριμένων ασκήσεων και τεχνικών), αναγνώριση στοιχείων της προσωπικότητας του οδηγού που επιδρούν αρνητικά στην οδηγική συμπεριφορά και εστίαση στην εξοικείωση νέας οδηγικής νοοτροπίας, ενημερώσεις σεμιναριακού χαρακτήρα με στόχο την απόκτηση ευσυνειδησίας έναντι της οδηγικής συμπεριφοράς, εντατικοποίηση των οδικών ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές τροχαίας και αστυνομίας, επιβολή αυστηρότερων ποινών σε περιπτώσεις επιθετικής οδήγησης: παράνομης προσπέρασης, παραβίαση ορίου ταχύτητας, μη ασφαλή χρήση της οδού, βελτίωση του οδικού δικτύου και των συνθηκών κυκλοφοριακού περιβάλλοντος ώστε να περιοριστεί η εκδήλωση άγχους – στρες και κατ' επέκταση εκνευρισμού και επιθετικής συμπεριφοράς.

Τέλος, ας γίνει κατανοητό ότι η επιθετική οδηγική συμπεριφορά είναι δυνατόν να προκαλέσει βαρύτατες βλάβες και απώλειες υλικές και ανθρώπινες (αμφίπλευρα). Άρα, δικαιολογημένα μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια μορφή απρόκλητης βίας, μια ιδιαίτερη μορφή «βίας των δρόμων»

